

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hodnocení finančního zdraví vybrané obce

Assessing of the Financial Health of Selected Municipality

Student: Bc. Jan Kopsa

Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2011

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě

.....

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ ÚSC	8
2.1	Obecná charakteristika obce	8
2.2	Struktura územních rozpočtů	9
2.3	Příjmy územních rozpočtů	10
2.3.1	Daňové příjmy	11
2.3.2	Nedaňové a kapitálové příjmy	12
2.3.3	Přijaté transfery	13
2.4	Výdaje územních rozpočtů	13
2.4.1	Běžné a kapitálové výdaje	15
2.5	Zadluženost obcí	16
2.5.1	Struktura dluhu obcí	17
2.5.2	Příčiny rostoucí zadluženosti obcí	18
2.5.3	Regulace zadluženosti obcí	19
3	HOSPODAŘENÍ VYBRANÉ OBCE	22
3.1	Charakteristika města Orlová	22
3.2	Rozpočet města Orlová	23
3.2.1	Salda rozpočtu a financování	25
3.3	Příjmy města	27
3.3.1	Daňové příjmy	27
3.3.2	Nedaňové příjmy	29
3.3.3	Kapitálové příjmy	31
3.4	Výdaje města	34
3.4.1	Běžné výdaje	34
3.4.2	Kapitálové výdaje	35
4	APLIKACE UKAZATELŮ FINANČNÍHO ZDRAVÍ	38
4.1	Metody hodnocení finančního zdraví obce	38
4.2	Aplikace metody US RESEARCH	39
4.2.1	Příjmy a ukazatele příjmů	39
4.2.2	Výdaje a ukazatele výdajů	41
4.2.3	Ukazatele čistých provozních výsledků	42
4.2.4	Ukazatele plnění rozpočtu	43
4.2.5	Ukazatele relativního růstu	44

4.2.6	Likvidita a ukazatele likvidity	45
4.2.7	Ukazatele nesplaceného dluhu a dluhové služby	46
4.3	Aplikace bilančně majetkové metody	48
4.4	Zhodnocení vybraných ukazatelů a doporučení	54
5	ZÁVĚR.....	56
	Seznam použité literatury	58
	Seznam zkratk	
	Přílohy	

1 ÚVOD

Klíčovým pojmem diplomové práce je finanční zdraví obce. Toto hodnocení nám poskytuje informace, zda je hospodaření obce dlouhodobě udržitelné, zda její současný dluh neohrozí její budoucí aktivity, zda si může půjčit další finanční prostředky nebo zda si obec vytváří dostatečnou finanční rezervu na financování nečekaných výdajů. Dobré finanční zdraví obce je také důležité pro banky coby poskytovatele úvěrů a je také podmínkou u většiny dotačních programů. V České republice se sice zatím neobjevilo moc případů, kdy obec nemohla dostát svým finančním závazkům, ale u některých se to stalo a tato situace nebyla pro obyvatelstvo těchto obcí příjemná. Využití analýzy finančního zdraví obce může toto riziko snížit.

Cílem práce je analyzovat hospodaření a nalezení vhodných ukazatelů pro hodnocení finančního zdraví vybrané obce. Součástí bude popis těchto ukazatelů, rozebrání možnosti jejich použití, jejich následná aplikace na vybranou obec a nalezení vhodných doporučení vedoucí ke zlepšení finančního zdraví vybrané obce.

Hypotéza, která bude v práci zkoumaná, lze definovat následovně: Ukazatel celkové roční dluhové služby nepřesahuje 10 %. Tento důležitý ukazatel dává obraz o stavu zadluženosti obce a ukazuje kolik opakujících se příjmů je potřebných k úhradě ročních splátek úroků a umořování jistin.

Metody, které budou použity při psaní diplomové práce, jsou: srovnávání, dedukce, analýza a syntéza. Metoda srovnávání bude použita ve třetí kapitole při rozboru hospodaření vybrané obce, metody analýza a syntéza budou použity ve třetí i čtvrté kapitole při rozboru hospodaření a aplikaci ukazatelů finančních zdraví. Dedukce pomůže při hledání vhodných doporučení vedoucí ke zlepšení finančního zdraví obce.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola je úvod. Cílem druhé kapitoly, která je především teoretická, je seznámit se s hospodařením obcí, strukturou územních rozpočtů a charakterizovat samotný pojem obec. Dále se zde práce podrobně věnuje výdajové a příjmové stránce obcí a také zadlužeností obcí v České republice, která je úzce propojeno s finančním zdravím obce.

Třetí kapitola se zabývá samotným hospodařením města, před kterým nalezneme krátké představení Orlové. Výsledky hospodaření Orlové jsou rozebrány po položkách podle nejpoužívanějšího členění rozpočtu – druhového třídění. Podrobně jsou rozebrána příjmy a výdaje za roky 2006 až 2010.

Čtvrtá kapitola obsahuje aplikaci ukazatelů finančního zdraví. Nejdříve jsou definovány a zhodnoceny metody hodnocení finančního zdraví obce. Poté následuje použití stěžejní metody US RESEARCH na hospodaření města za posledních pět let. Dále následuje doplňková bilančně majetková metoda. Konec kapitoly představuje zhodnocení vybraných rozumných ukazatelů a vyvození doporučení pro zlepšení finančního zdraví Orlové. Poslední kapitolou je závěr.

Práce vychází z nastudovaných publikací týkající se veřejné správy, financování veřejné ekonomiky a hospodaření územně samosprávných celků. Dále vychází z materiálu Ministerstva financí, legislativy platné k 31. 12. 2010 a závěrečných účtů města Orlová.

2 PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ ÚSC

Cílem této kapitoly je seznámení s obecnými principy a vymezení základních pojmů, které pomohou pochopit úlohu, postavení a financování územních samospráv.

Kromě zásadních charakteristik hospodaření územně správních celků, budou v této kapitole vysvětleny základní informace týkající se zadluženosti obcí, struktury dluhu, příčiny rostoucí zadluženosti a možnosti regulace.

2.1 Obecná charakteristika obce

Nejzákladnějším článkem územní samosprávy je obec, která je díky probíhající decentralizaci kompetencí a odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo ze státu na územní samosprávu stále významnější.

Obec je základní územní jednotkou státu. Tvoří ji obyvatelstvo, které společně užívá vymezené území (katastrální území) a které má právo na samosprávu zakotvené v ústavě. V demokratických zemích má obec postavení územního samosprávního společenství, nestátního subjektu.

V právním smyslu je obec vymezena třemi základními znaky. Jsou to:

- a) území;
- b) občané ČR s trvalým pobytem, občané s čestným občanstvím obce (města). Nicméně do různých vztahů k obci vstupují i právnické osoby a podnikatelé se sídlem na území obce nebo s provozovnou na území obce a další fyzické osoby s přechodným pobytem, např. vlastníci nemovitostí na území obce;
- c) samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce (na katastrálním území obce), tzn. působnost¹.

¹ PEKOVÁ J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 79

2.2 Struktura územních rozpočtů

V rámci soustavy veřejných rozpočtů, jsou na úrovni územních samosprávných celků sestavovány rozpočty obce nebo kraje (tzv. územní rozpočty). V následující části se seznámíme s jejich strukturou a obeznámíme se s jejím nejpoužívanějším členěním.

Příjmy a výdaje veřejných rozpočtů se závazně člení. Nástroj používaný pro toto členění je tzv. **rozpočtová skladba** neboli rozpočtová klasifikace. Ta slouží k tomu, aby byla zaručena porovnatelnost příjmů a výdajů. Tyto údaje se porovnávají jak časově – mezi různými obdobími, tak i prostorově – mezi jednotlivými rozpočty stejné úrovně. Platná rozpočtová skladba využívá čtyři základní druhy třídění příjmů a výdajů:

- a) Kapitolní třídění (organizační nebo odpovědnostní) je v ČR povinné pouze u státního rozpočtu. V současné době je 42 kapitol státního rozpočtu. Pro územní samosprávu je toto třídění **nepovinné**.
- b) Druhové třídění je **základní třídění**. Týká se všech peněžních operací, které třídí peněžní operace do tří základních okruhů: příjmů, výdajů a tzv. financování.
- c) Z hlediska odvětvového se třídí na příjmy a výdaje podle odvětví. Výdaje se z tohoto hlediska třídí všechny, z příjmů jen nedaňové a kapitálové příjmy obcí, krajů a DSO s výjimkou příjmů ze splátek půjčených prostředků. Vychází z účelů, na které se vynakládají finanční prostředky z rozpočtu v souvislosti se zajišťováním potřeb.
- d) Rozpočtová skladba upravuje tzv. konsolidační třídění, kdy prvkem jsou tzv. záznamové položky. Konsolidace umožňuje vyloučit duplicity na základě interních transferů mezi fondy a korekci příjmů na straně jedné a korekci výdajů na straně druhé při započítávání příjmů a výdajů².

Jak je uvedeno výše, tak základní a nejpoužívanější třídění je druhové. Podle druhového třídění se třídí peněžní operace do tříd. Příjmové operace se třídí do čtyř tříd:

- Daňové příjmy;
- Nedaňové příjmy;
- Kapitálové příjmy;
- Přijaté dotace.

² PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 103

Výdajové operace se třídí na Běžné výdaje a Kapitálové výdaje. Zvláštní postavení má třída Financování – ta obsahuje stavové údaje (operace nejsou peněžním tokem). Druhovému třídění bude použito i v příští kapitole při rozboru hospodaření vybrané obce. Proto si toto třídění rozebereme podrobněji v následujících podkapitolách.

O celkové struktuře příjmů a výdajů obcí vypovídá následující tabulka (tabulka č. 1).

Tabulka č. 1: Přehled a struktura příjmů a výdajů obcí a DSO v letech 2007 – 2009 (v mil. Kč)

	2007		2008		2009	
Daňové příjmy	141 349,80	55,65 %	154 422,80	56,59 %	136 559,20	51,56 %
Nedaňové příjmy	24 680,40	9,72 %	26 296,10	9,64 %	27 207,10	10,27 %
Kapitálové příjmy	12 252,60	4,82 %	15 660,40	5,74 %	14 002,50	5,29 %
Přijaté dotace	75 701,40	29,81 %	76 513,50	28,04 %	87 090,90	32,88 %
Příjmy celkem	253 984,40	100,00 %	272 881,30	100,00 %	264 859,50	100,00 %
Běžné výdaje	170 127,60	69,25 %	180 416,00	70,23 %	189 827,50	67,03 %
Kapitálové výdaje	75 533,50	30,75 %	76 487,30	29,77 %	93 387,30	32,97 %
Výdaje celkem	245 661,10	100,00 %	256 903,30	100,00 %	283 214,80	100,00 %
Saldo příjmů a výdajů	8 323,30		15 978,00		-18 355,30	

Zdroje: SZÚ ČR za roky 2007, 2008, 2009 a vlastní výpočty

Podle tabulky č. 12 tvoří nejvýznamnější příjem obcí a DSO daňové příjmy. Ty dosahují podílu mezi 51 % a 56 %. Za nimi následují přijaté dotace s podílem až 33 % v roce 2009. Nedaňové a kapitálové příjmy tvoří dohromady pouze kolem 15 % celkových příjmů. Výdaje dělíme na kapitálové a běžné. Větší podíl na celkových výdajích mají běžné. Jejich podíl se pohybuje kolem 70 %. Saldo příjmů a výdajů je za rok 2007 8,3 mil. Kč a v roce 2008 je 16 mil. Kč. Rok 2009 bylo saldo záporné a jeho hodnota byla -18 mil. Kč.

2.3 Příjmy územních rozpočtů

Příjmy územních rozpočtů můžeme rozdělit do čtyř základních skupin: daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy (zde zařazujeme zejména příjmy související s vlastní aktivitou územních samospráv) a úvěry, či půjčky. U prvních tří kategorií se jedná o nenávratné příjmy a poslední skupinu tvoří příjmy návratné. Jak je zmíněno výše, tak základní členění rozpočtové skladby je druhové, které také použijeme v následující části.

2.3.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy představují nejvýznamnější zdroj příjmů pro obce. Tyto příjmy tvoří více než polovinu příjmů obcí (viz tabulka č. 1 a příloha č. 1). Daňové příjmy obcí jsou tvořeny jednak sdílenými typy daní, kde o výnos se dělí obce s ostatními články rozpočtové soustavy³), a které představují významnější část, tak svěřenými daněmi (daňový výnos připadá ze zákona pouze obcím).

Daňové příjmy rozpočtů obcí jsou tvořeny:

- a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází;
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty;
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů;
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c);
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d);
- f) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v §3 odst. 1 písm. a);
- g) 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně. Bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby;
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby;
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako

³ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby⁴.

Mezi daňové příjmy řadíme také správní a místní poplatky. *Správní poplatky* obce vybírají povinně podle zákona o správních poplatcích⁵, jestliže vykonávají územní samosprávu (vlastní i přenesou), při které se poplatek předepisuje. Jejich výše je dána zákonem, resp. Sazebníkem – obce nemají pravomoci při jejich ovlivnění (pouze v některých případech mají pravomoc poplatků snížit nebo úplně prominout pro některé skupiny obyvatel, např. u invalidních občanů). Jedná se o poplatky za provedení správních úkonů jako např. výpis z matrik, vystavení dokladů, povolení stavby apod. a poplatky charakteru regulace (provoz kasin, hracích automatů apod.). Naopak *místní poplatky* mají v ČR povahu obecních daní – jejich zaplacením nevzniká nárok na poskytnutí protislužby. Jejich výnos by měl sloužit na poskytování lokálních veřejných statků, avšak na celkovém objemu daňových příjmů představují malý podíl. Místní poplatky obec ukládá podle zákona č. 565/1990., O místních poplatcích, (ve znění pozdějších předpisů včetně zákona o vodách a zákona o odpadech), obecně závaznou vyhláškou. Mají fakultativní charakter, tzn. je na rozhodnutí obce, zda poplatek uplatní, či neuplatní. O konkrétní výši poplatku a případných výjimkách rozhoduje v rámci rozpětí daném zmíněným zákonem⁶. V současnosti se jedná např. o tyto poplatky: poplatek ze psů, z ubytovací kapacity, za užívání veřejného prostranství aj. Příjem z obou typů těchto poplatků je svázán s územím obce, oba jsou příjmem obce a představují úhradu za určité veřejné služby poskytnuté obcí. Objemově ovšem nepředstavují významný zdroj příjmů.

2.3.2 Nedaňové a kapitálové příjmy

Mezi nedaňové příjmy můžeme v první řadě zařadit – příjmy z vlastní hospodářské činnosti, které představují jeden z významných zdrojů obecních rozpočtů. Mezi tyto příjmy lze dále zařadit příjmy z uživatelských poplatků, příjmy od různých organizací zřízených municipalitou, příjmy z pronájmu majetku, z realizace finančního majetku aj. V rozpočtech obcí se podíl těchto příjmů na celkových příjmech snižuje.

⁴ dle §4 odst. 1 písm. a) – i) zákona 243/2000 Sb. ve znění novely zákona č. 377/2007 Sb., platné od 1. 1. 2008

⁵ Podle zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona 634/2004 Sb.

⁶ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 118

Kapitálové příjmy představují příjmy z prodeje majetku územních celků, výnosy z vlastnictví cenných papírů – z prodeje akcií a majetkových podílů. U krajů jsou zanedbatelným příjmem, u obcí podíl těchto příjmů až do roku 1999 rostl, poté se snižuje. Důvodem mimořádného růstu kapitálových příjmů obcí bylo jejich obchodování s akciemi plynárenských a energetických společností. Fond národního majetku v rámci 2. vlny privatizace bezúplatně na obce převedl akcie těchto společností. Obce je začaly prodávat již v roce 1998, největší rozmach byl zaznamenán právě v roce 1999. Kapitálové příjmy však představují pouze jednorázový a neopakovatelný příjem⁷.

2.3.3 Přijaté transfery

Hospodaření jednotlivých stupňů územní samosprávy není většinou finančně soběstačné. Vlastní příjmy nestačí na financování potřebných výdajů. Je to zpravidla důsledek rychlejší decentralizace kompetencí ve veřejném sektoru na územní samosprávu než decentralizace veřejných příjmů. Otázkou je, do jaké míry mají vlastní příjmy územních rozpočtů krýt potřeby jednotlivých článků územní samosprávy.⁸ Obce a kraje v ČR jsou mimo činností v rámci samostatné působnosti zodpovědné i za výkon přenesené působnosti. K jejímu financování slouží zejména transfery a správní poplatky, které mohou vybírat za provedené správní úkony. V rámci reformy veřejné správy vzrostl rozsah přenesené působnosti zabezpečovaný obcemi a rostou tak tlaky na její financování prostřednictvím transferů⁹. Existence těchto transferů je vyvolávána příčinami zejména na straně výdajů obecních rozpočtů. Mezi tyto příčiny můžeme zařadit například vymezení rozsahu veřejných statků a odpovědnosti za jejich poskytování, zabezpečení standardní úrovně některých, zejména preferovaných veřejných statků, dále následuje požadavek určitého vlivu a kontroly hospodaření a nakonec je potřeba vzít v úvahu vliv externalit¹⁰.

2.4 Výdaje územních rozpočtů

Územní samospráva má významný podíl na zabezpečování a financování veřejných statků. Je to také důsledkem decentralizace veřejné správy a posílením role jednotlivých stupňů územní samosprávy.

⁷ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 159

⁸ PEKOVÁ J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 250

⁹ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 133

¹⁰ PEKOVÁ J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 291

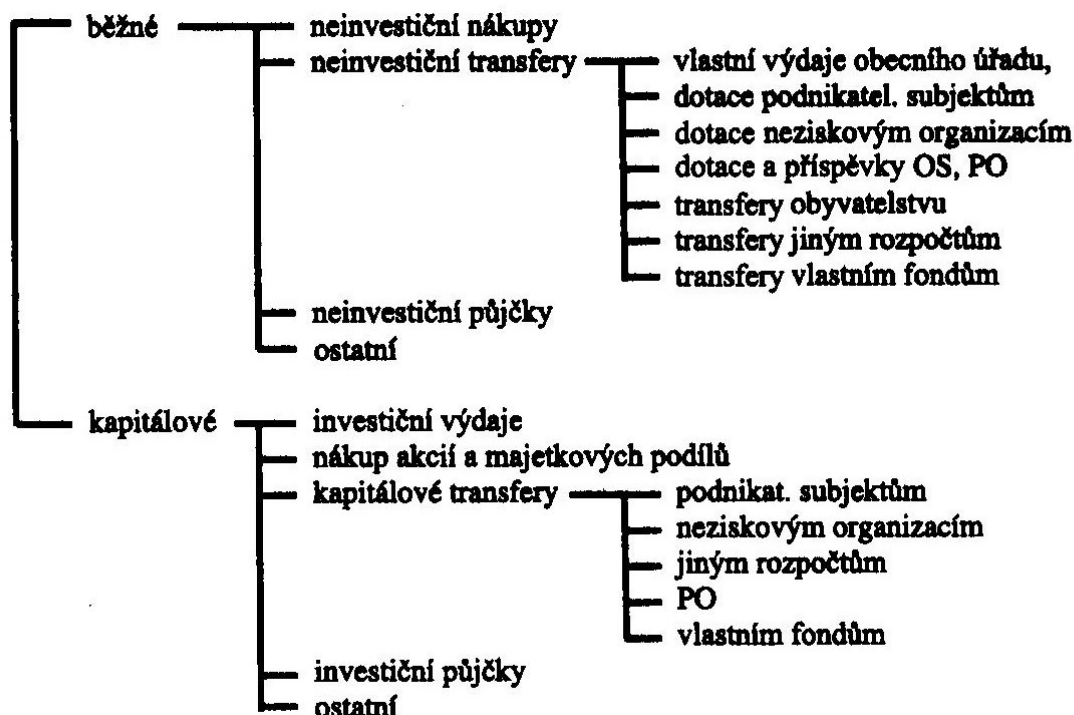
Výdaje rozpočtu územní samosprávy, tzn. územních rozpočtů, můžeme členit z několika hledisek. Nejpoužívanějšími jsou:

- podle ekonomického hlediska;
- podle rozpočtové skladby;
- podle infrastruktury;
- podle funkcí veřejných financí;
- podle rozpočtového plánování.

Podle **ekonomického hlediska** můžeme výdaje rozdělit na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou opakující se výdaje, ze kterých se financují běžné potřeby v příslušném rozpočtovém období. Jsou určeny například na platy zaměstnanců, nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb a sociální dávky. Kapitálové výdaje slouží obzvlášť na financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb, přesahující jedno rozpočtové období (zpravidla jeden rok). **Hledisko rozpočtové skladby** je druhové členění výdajů. Třídí výdaje na třídu 5 – běžné a třídu 6 – kapitálové. Dále je možné pomocí rozpočtové skladby členit výdaje na nenávratné, kterých je většina a návratné (v případě, že územní celek půjčuje krátkodobé finanční prostředky jinému článku rozpočtové soustavy). Další v pořadí je členění podle **hlediska infrastruktury**. Výdaje můžeme rozčlenit na ekonomické, které zahrnují výdaje (běžné i kapitálové) určené na výrobní účely, tj. zejména pro podniky zabezpečující služby. Výdaje na sociální infrastrukturu zahrnují běžné i kapitálové výdaje na vzdělání a péči o zdraví, na sociální peněžní transfery a výdaje na provoz sociálních zařízení. U dalšího hlediska posuzujeme výdaje podle **funkcí veřejných financí**. Můžeme je rozdělit na výdaje na alokační činnost, do které zahrnujeme například výdaje na nákup služeb od soukromých firem prostřednictvím veřejných zakázek nebo od svých podniků a neziskových organizací. Důležité jsou i výdaje, které mají stabilizační účinky. Prostřednictvím nákupu statků a služeb ovlivňují municipality celkovou poptávku po pracovních příležitostech a stabilizují zaměstnanost na svém území. Výdaje na redistribuční činnosti souvisejí s peněžními transfery obyvatelstvu. Poslední hledisko je **rozpočtového plánování**. Plánovatelné výdaje územních rozpočtů jsou výdaje, které lze poměrně přesně určit předem. Většina plánovatelných výdajů jsou běžné a opakující se výdaje a mají mandatorní charakter¹¹

¹¹ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 186

Obrázek č. 1: Výdaje rozpočtu obce

Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 2002, s. 299.

Nejdůležitější je závazné třídění podle platné rozpočtové skladby. Rozpočtová skladba je v ČR platná s úpravami od 1. 1. 1997¹² a umožňuje třídit výdaje územních rozpočtů z druhového hlediska (na běžné, kapitálové, návratné, nenávratné).

2.4.1 Běžné a kapitálové výdaje

Běžné výdaje jsou spojeny hlavně s provozem a běžným chodem obcí. Patří sem náklady na materiál, energie, služby, platy atd. Poměr běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích je v uvedených letech relativně stabilní. Lze konstatovat, že jejich podíl byl po sledované období 65 až 71 % z celkových výdajů (viz tabulka č. 2).

¹² Příloha k vyhlášce č. 323/2002 Sb. - Rozpočtová skladba - (poslední aktualizace 21. 12. 2010)

Tabulka č. 2: Výdaje obcí a DSO v letech 2003 – 2009 v mil. Kč

Rok	Výdaje celkem	Běžné výdaje	Index	Kapitálové výdaje	Index
2003	248 543	177 000	71,22 %	71 452	28,75 %
2004	258 254	180 360	69,84 %	77 893	30,16 %
2005	221 708	149 654	67,50 %	72 053	32,50 %
2006	247 356	162 646	65,75 %	84 710	34,25 %
2007	245 661	170 128	69,25 %	75 534	30,75 %
2008	256 903	180 416	70,23 %	76 487	29,77 %
2009	283 215	189 828	67,03 %	93 387	32,97 %

Zdroje: SZÚ ČR za roky 2003 - 2009 a vlastní výpočty

Pro nejširší pohled na výdaje obcí je účelné použít celkové objemy výdajů v jednotlivých oblastech (běžné i investiční). U jednotlivé obce (zejména u malých obcí) mohou investiční výdaje jednorázově ovlivnit výši celkových výdajů. V celém souboru obcí však lze s vysokou pravděpodobností očekávat poměrně rovnoměrné rozložení údajů v delší časové řadě¹³.

Kapitálové výdaje jsou vynakládány na pořízení nových investic, aby bylo možné dále zabezpečovat z dlouhodobého hlediska veřejné statky pro občany. Jde tedy především o investice do lokálního a regionálního veřejného sektoru, které jsou nenávratné, nebo nepřímo návratné. Jestliže obec či kraj použije na financování investic velký podíl návratných úvěrů a půjček, může se stát, že v dalších letech bude splácení půjček břemenem a pohltí významnou část výdajů rozpočtu. To si může vyžádat úsporná opatření v běžných výdajích rozpočtu.

2.5 Zadluženost obcí

Protože jedno z témat, kterým se zabývá tato práce, je hodnocení finančního zdraví obce, je důležité se seznámit se stavem zadlužeností obcí. Nové postavení a funkce obcí, jejich právně zaručená samostatnost a suverenita, možnost samostatně nakládat s finančním a nemovitým majetkem motivovala obce k nebývalému rozvoji podnikavosti. Rozvojové potřeby obcí a snaha o nápravu zanedbané infrastruktury byly tak náročné, že nepostačily

¹³ Vývoj cen a výdaje obcí: Deník veřejné správy <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6334534>

běžné příjmy, a proto se obce začaly od roku 1993 obracet ve velké míře na kapitálový trh¹⁴. Velikost celkového dluhu obcí v ČR znázorňuje tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Vývoj zadlužeností obcí v letech 2000 – 2009 v mld. Kč, jejich počet, podíl zadluženosti na HDP a na příjmech a výdajích obcí

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem	48,3	55,8	70,4	74,8	79	80,9	79,2	80,1	80,6
Počet zadl. obcí	2958	3027	3108	3217	3270	3283	3242	3229	3250
Dluh jako procentní podíl									
HDP	2,3	2,4	2,8	2,7	2,86	2,5	2,24	2,17	2,22
Příjmů obcí	26,2	26,8	28,9	30,1	34,6	32,4	31,2	29,4	30,4
Výdajů obcí	24,7	26	28,3	29	35,6	31,7	32,2	31,2	28,5

Zdroje: SZÚ ČR za roky 2001 - 2009 a vlastní výpočty

Zatímco v roce 1994 vykázalo zadluženost 1 969 obcí z celkového počtu obcí 6221, tj. 31,7 % obcí, v roce 2009 vykázalo zadluženost už 3250 obcí z celkového počtu 6 249, což je více než polovina z celkového počtu. Počet obcí, které jsou zadlužené, je však od roku 1999 stabilizovaný. Jak je dále vidět v tabulce, dluh se vůči příjmům a výdajům obcí pohybuje na hranici mezi 25 – 32 % s nezvyklým nárůstem v roce 2005. Pokud se jedná o účel půjček, obce je používají nejčastěji na akce, které souvisí s ochranou životního prostředí, jedná se hlavně o výstavbu plynofikací, kanalizací, čističky odpadních vod, vodovodů a skládek. Také se může jednat o výstavbu a rekonstrukce mateřských a základních škol, bytů a opravy místních komunikací. Termíny splatnosti úvěrů bývají stanoveny v rozmezí 2 – 20 let, většinou obce ručí svým majetkem, v menší míře případů budoucími příjmy¹⁵.

2.5.1 Struktura dluhu obcí

Mezi zdroje, které obce využívají k financování dluhu, patří peněžní ústavy, výnosy emitovaných komunálních dluhopisů a návratné finanční vypomoci a půjčky ze státního rozpočtu a ze státních fondů (jedná se o státní fond životního prostředí a státní fond rozvoje bydlení). V současné době převládají především úvěry (podíl v roce 2009 byl 69,3 %). Podíl emitovaných komunálních dluhopisů je na hodnotě 18,2 % a zbývající část dluhu obcí (12,5 %) tvoří návratné finanční vypomoci a půjčky ze SR a ze státních fondů.

¹⁴ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 169

¹⁵ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 170

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů (jedná se celkem o 55,8 mld. Kč v roce 2009) byly, podobně jako v minulých letech směřovány zejména na výstavbu technické infrastruktury (komunikace, kanalizace, čistírny odpadních vod), na předfinancování investičních projektů financovaných z evropských fondů a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Úvěrové prostředky obce také použily na rekonstrukce a rozšíření školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Většina úvěrů byla obcím, až na několik výjimek, poskytnuta v domácí měně. Největší množství úvěrů poskytla Česká spořitelna, a. s., následovaná Komerční bankou, a. s. Pevně stanovené sazby zpravidla nepřesahují 6 procentních bodů a přírážky k sazbám obvykle nepřesahují 2 p. b. Pro více než polovinu úvěrů jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení (pokud je ručení vyžadováno, většinou jde o ručení směnkou, majetkem obce či budoucími příjmy rozpočtu obce).

Emise komunálních dluhopisů vykazují od roku 2004 pouze tři největší města. Hlavní město Praha (9,5 mld. Kč), Brno (2,0 mld. Kč) a Ostrava (3,2 mld. Kč). Celková výše činila koncem roku 2009 14,7 mld. Kč. Výše přijaté návratné výpomoci a ostatních dluhů byla v roce 2009 10,1 mld. Kč. Podílí se na tom zejména krátkodobé směnky k úhradě a přijaté návratné finanční výpomoci. Půjčky z rozpočtů státních fondů byly směřovány především na ochranu vod a na opravy a modernizaci bytového fondu. Půjčky z rozpočtu Státního fondu životního prostředí byly ve výši 31,5 mil. Kč a ze Státního fondu rozvoje bydlení 15,2 mil. Kč¹⁶.

2.5.2 Příčiny rostoucí zadluženosti obcí

Vysoké nároky na kapitálové výdaje (snaha zlepšit infrastrukturu) obcí v 90. letech způsobily vysoká tempa růstu dluhu obcí. Většina kapitálových výdajů obcí směřuje na projekty, které jsou však neziskové v tom smyslu, že jejich realizace nepřinese žádné generování peněz na splácení dluhu. V konečné fázi jsou i projekty financovány dluhem později spláceny na vrub běžných příjmů, což může zejména u malých obcí ovlivnit možnost vykonávání jejich základních funkcí. Další problém, zvyšující zadluženost zejména u malých obcí, je alokace dotací a kriteria pro přidělování investičních dotací. Zde existuje obvykle podmínka, pro jejich poskytnutí, ve formě finanční spoluúčasti investorské obce na realizaci daného investičního záměru.

¹⁶ Vývoj zadluženosti obcí a krajů do roku 2009 - <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6441251>

Zvyšování dluhu obcí může také nastat v souvislosti s možností čerpání finančních prostředků municipalitou ze strukturálních fondů Evropské unie. Ty vždy vyžadují vlastní finanční spoluúcast žadatele a mohou tak vytvářet tlak na další zadluženost obcí a zejména zadluženost krajů. Navíc profinancování projektů ze strukturálních fondů je zpravidla uskutečněno až po jejich celkové realizaci. Tudíž je obec nucena si půjčit finanční prostředky na realizaci celého projektu. Dalšími příčiny může být nesprávně sestavený rozpočet, například díky velmi optimistické předpovědi vlastních příjmů, nebo pokud je územní samosprávný celek příliš závislý na spolupráci s vnějším, ekonomicky nestabilním prostředím. Mezi další okolnosti ovlivňující zadluženost mohou být vnější faktory, mezi které můžeme zařadit změnu dotačního nebo daňového systému.

V minulosti se vyskytovaly i případy, kdy obec ručila svým majetkem za úvěry cizích osob, které představovaly potenciální závazky obcí¹⁷. Podle řady studií nesprávná evidence a statistika potenciálních závazků obcí představuje často vážný problém, protože neexistuje systém včasného varování naznačující stupeň rizika, kterému jsou obce vystaveny. Tato skutečnost je částečně způsobena i nedostatečnou kvalifikační a administrativní vybaveností představitelů malých obcí a částečně i chybějícími pravidly, která by jasně definovala jaké finanční záruky a pomoc může obcím poskytnout ústřední vláda. Navíc obce v ČR získávají úvěr poměrně snadno, protože představují pro peněžní ústavy méně rizikové klienty.¹⁸

Dalšími příčinami mohou být neočekávané události typu přírodních katastrof nebo ekologických havárií, se kterými nepočítají rezervy územně samosprávných celků (nebo nemusí být rezervy vůbec vytvořeny) či pořádání velké sportovní nebo kulturní akce s navazující infrastrukturou.

2.5.3 Regulace zadluženosti obcí

Obce v ČR mají poměrně volný přístup na všechny finanční trhy. Mají přístup k přijímání úvěrů jak v české, tak i zahraniční měně. Mají možnost si půjčit od kteréhokoliv finančního ústavu, za jakýchkoli podmínek, časových lhůt a úrokových sazeb. Důvodem pro regulaci obecních dluhů jsou problémy některých menších obcí, nárůst dluhu a existuje souvislost

¹⁷ zákon č. 128/2000 Sb., o obcích - § 38 odstavec 3 – je pouze omezeno, kdy obce mohou přijmout ručitelskou roli

¹⁸ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 173

ukazatele dluhu s Maastrichtskými kritérii¹⁹. V současné ekonomické situaci, kdy je systém veřejných financí silně deficitní, je narůstání dluhu územních rozpočtů nežádoucí.

Ústavní právo chrání vlastnické právo obcí a krajů tím, že vlastnické právo všech vlastníků má stejný obsah a ochranu. Z tohoto pohledu se v rozpočtových pravidlech ani v ústavě neobjevují žádné regulace vlastnických práv, např. tím, že by byla omezena míra zadluženosti, či míra nakládání s majetkem územních samospráv²⁰. V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích a v zákoně 129/2000 Sb., o krajích je stanovena působnost orgánů územních celků při rozhodování o majetkoprávních úkonech a finančním hospodaření. O nejdůležitějších věcech rozhoduje jen vrcholný volený orgán – zastupitelstvo. Ministerstvo financí ani nikdo další nemá možnost ovlivnit jeho rozhodnutí o výši navrženého eventuálního schodku obecního či krajského rozpočtu. Patří to do kompetence zastupitelstva v samostatné působnosti. Ale je možné je nepřímo ovlivnit a omezit nadměrné zadlužování pomocí příslušných zákonů, které upravují hospodaření územních samosprávných celků.

V zákoně č. 205/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jsou to ustanovení, podle nichž:

- roční rozpočet se sestavuje podle rozpočtového výhledu, který je povinný,
- roční rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný,
- rozpočet může být schválen i jako schodkový, v takovém případě musí být doloženo, jakým způsobem bude pokryt uvažovaný schodek (zdroje z minulých let, smlouva o úvěru atd.),
- dosažený schodek hospodaření musí být uhrazen, a to buď ze zdrojů z minulých let, nebo z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech,
- rozpočet musí být vypracován na základě rozpisu SR. (Kraj nebo obec si mohou schválit svůj rozpočet dříve, než státní. Objemy finančního vztahu SR k rozpočtům obcí, či krajů nemusí být obsaženy. Po schválení SR musí být schválen upravený

¹⁹ Veřejný dluh je součástí Maastrichtských kritérií: jedná se o kritérium udržitelnosti veřejných financí, když se soustředíme na podíl veřejného dluhu na HDP a poměr deficitu veřejných rozpočtů k HDP. Podíl deficitu veřejných rozpočtů na HDP nesmí překročit 3 % a výše dluhu veřejných rozpočtů nesmí překročit 60 % na HDP. Součástí obou ukazatelů je i dluh územních rozpočtů. Maastrichtská kritéria musí země splnit před přijetím jednotné evropské měny Euro. (http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html)

²⁰ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 175

rozpočet, ve kterém budou zákonem stanovené vztahy SR k rozpočtům obcí a krajů zpracovány),

- obec nebo kraj nemůže uzavřít společenskou smlouvu o založení veřejné obchodní společnosti, smlouvu o tichém společenství nebo být komplementářem komanditní společnosti,
- je stanovena sankce za neprovedené přezkoumání hospodaření a nezveřejnění výsledné zprávy z tohoto přezkoumání.

Podle Provažníkové²¹ lze přiřadit další přímé, či nepřímé nástroje k omezování zadluženosti územních celků:

- **Povolování emise komunálních obligací** Ministerstvem financí ČR. Podle zákona o dluhopisech č. 190/2004 Sb., musí obec nebo kraj požádat MF o souhlas s vydáním komunálního dluhopisu jako povinnou přílohu žádosti o schválení emisních podmínek. Dále zákon neumožňuje, aby emitentem dluhopisů byla banka, která z výtěžku prodeje dluhopisů poskytne úvěr obci a ručí svým majetkem (obce i kraje si musí vydávat dluhopisy samy).
- **Zákon 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků**, zakotvuje, že přezkoumání je zaměřeno nejen na nakládání a hospodaření s majetkem obcí a krajů, zadávání a realizaci veřejných zakázek, ale také na pohledávky územního samosprávného celku, na závazky za něž převzal územní celek záruky a zástavy a na zástavy majetku územního samosprávného celku ve prospěch třetí osoby.
- Vazba přidělování individuálních účelových dotací obcím na ukazatel dluhové služby (definovaný MF podle usnesení vlády č. 346/2000), kdy poskytovatel uplatňoval kritérium²² při rozhodování o poskytnutí účelové dotace nebo půjčky na nově zahajované akce, byl nahrazen **soustavou šestnácti informativních a dvou monitorujících ukazatelů (SIMU)**²³. Obce **nejsou povinny** Ministerstvu financí zasílat vyplněnou tabulku SIMU. Dluhová služba a SIMU budou podrobněji rozebrány ve čtvrté kapitole.

²¹ PROVAŽNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*, s. 176

²² Obce a kraje, které překročí 30 % výši stanoveného ukazatele (dluhová služba / dluhová základna x 100).

²³ Na základě usnesení vlády ze dne 29. září 2010 č. 695, o změně usnesení vlády ČR ze dne 12. listopadu 2008 č. 1395, o monitoringu hospodaření obcí a o zrušení usnesení vlády ze dne 14. dubna 2004 č. 346, o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby.

3 HOSPODAŘENÍ VYBRANÉ OBCE

V této kapitole před analýzou hospodaření obce za roky 2006 – 2010, proběhne krátké představení města Orlová. Při samotné analýze hospodaření bude použito druhové třídění rozpočtové skladby. Jak bylo zmíněno ve druhé kapitole, jedná o nejzákladnější třídění rozpočtu. Po stručné charakteristice rozpočtu města, bude následovat podrobné zhodnocení příjmů a výdajů za sledované roky 2006 až 2010. Toto zhodnocení je důležité pro poslední kapitolu, která bude používat některé vybrané hodnoty.

3.1 Charakteristika města Orlová

Město Orlová se nachází na území Moravskoslezského kraje v oblasti Těšínska. Orlová zaujímá rozlohu 24,67 km² a počet obyvatel se blíží k 32,5 tisícům²⁴(34. město v ČR podle počtu obyvatel). Orlová se s územně správní reformou stala městem s rozšířenou působností, pod správu města patří blízké město Petřvald a okolní obce Dolní Lutyně a Doubrava.

První zmínku o Orlově²⁵ je možné najít v listině vratislavského biskupa Vavřince z roku 1223. Později je do Orlové přesunut benediktýnský klášter, který se zasloužil o rozvoj Orlové v oblasti kultury a vzdělání. Významným momentem pro Orlovou je získání práva na těžbu uhlí pro rod Rothschildů. Počátkem 19. století je v Orlově objeveno bohaté ložisko černého uhlí. Díky průmyslové revoluci a napojení na strategickou Košicko-bohumínskou dráhu se malá zemědělská obec vyvinula v město (oficiálně byla povýšena roku 1922). Stěžejním průmyslem se stává těžba, avšak ne jediným. V Orlově působilo mnoho jiných továren, které dodávaly městu ráz moderního a bohatého města.

Centrum Orlové rozkvetlo do podoby významného střediska s tramvaji, muzeem, nemocnicí. S množstvím českých, polských a německých škol bylo na dlouhou dobu v rámci Slezska nejvýznamnějším centrem školství (první české gymnázium, polské gymnázium, obchodní, zdravotní, průmyslové, vyšší pedagogické školství). Po druhé světové válce se objevují negativní vlivy důlní činnosti. V šedesátých letech dokonce existuje plán

²⁴ Ministerstvo vnitra ČR. *Adresy v České republice* [online]. 2011-02-18, [cit. 2011-03-15].

²⁵ Stránky města Orlová <http://www.mesto-orlova.cz/volnycas/?volba=historie> [online]. 2010-01-01, [cit. 2011-03-15].

na celkovou likvidaci města. Nakonec bylo v Orlové srovnáno se zemí na dva tisíce budov, zrušena tramvajová i osobní železniční doprava (dnes je Orlová největší město v ČR bez osobní železniční dopravy). Společenský a obchodní život se přesunul do nového panelového sídliště v části Lutyně, které postupně nahradilo staré centrum města. Na tomto sídlišti v současnosti bydlí skoro 26 tisíc lidí (k 31. 12. 2009). Z jádra města je zachováno pouze torzo, které je teprve v několika posledních letech viditelně revitalizováno.

V listopadu 1989 přichází pro Orlovou zlom, mění se jednostranná průmyslová orientace a struktura zaměstnanosti města, která byla směřována v minulých letech k hornictví. Tento nový trend v průmyslu vede postupně k jedné z největších nezaměstnaností v České republice a průběžnému poklesu významnosti města.

3.2 Rozpočet města Orlová

Práce na přípravě rozpočtu začínají v měsíci srpnu a probíhají dle stanoveného časového harmonogramu za úzké součinnosti všech organizačních útvarů MěÚ Orlová. Jedná se o správce rozpočtů (odborníky MěÚ, městská policie) a vedení města. Na základě podrobného posouzení dílčích požadavků jednotlivých odborů, jejich postupné korekce a po dosažení vyváženosti mezi navrhovanými příjmy a finančními limity je sestavena konečná verze rozpočtu.

Analýza hospodaření města Orlové vychází z jednotlivých rozpočtů v letech 2006 – 2010. K této analýze je použito nejzákladnější třídění rozpočtové skladby – druhové. Příjmové operace dělíme do čtyř tříd: daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery. Výdajové operace třídíme na běžné a kapitálové výdaje. Rozdíl mezi příjmovými a výdajovými operacemi dává vzniknout saldu rozpočtu. Tyto položky jsou zachyceny v tabulce č. 4 a jejich struktura je rozebrána v grafu č. 1.

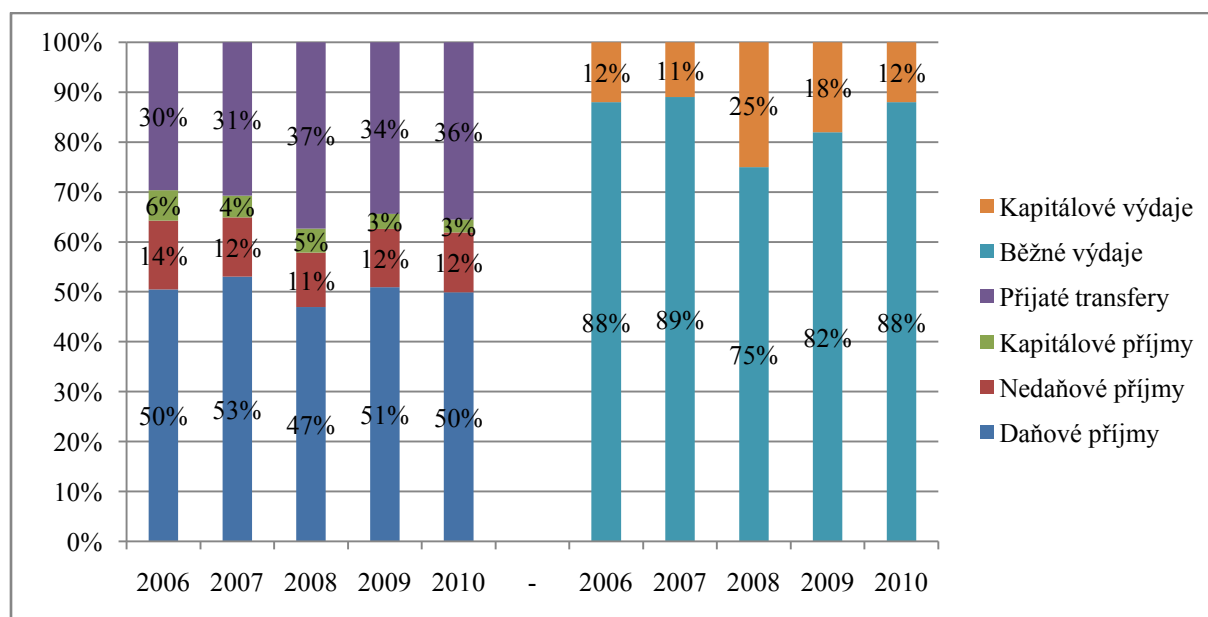
Tabulka č. 4: Rozpočet města Orlová v letech 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	315 389	324 875	333 621	301 008	298 579
Nedaňové příjmy	86 124	73 008	77 792	69 295	71 634
Kapitálové příjmy	38 244	26 442	34 204	17 799	15 488
Vlastní příjmy	439 757	424 325	445 617	388 102	385 701
Přijaté transfery	185 136	188 348	265 336	203 181	212 485
Příjmy celkem	624 893	612 673	710 953	591 283	589 186
Běžné výdaje	575 109	563 691	542 475	550 316	521 566
Kapitálové výdaje	80 961	69 045	177 300	119 501	72 870
Výdaje celkem	656 070	632 736	719 775	669 817	594 436
Saldo rozpočtu	-31 177	-20 063	-8 822	-78 534	3 750

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Jak lze vidět v předcházející tabulce, tak město Orlová hospodaří poslední roky se ztrátou. V roce 2009 je velikost schodku rozpočtu relativně velká, přesahuje 10 % celkových příjmů. Pouze rok 2010 skončil přebytkem přibližně 4 mil. Kč. Podle grafu si lze udělat představu o rozložení příjmů a výdajů.

Graf č. 1: Struktura základních položek rozpočtu Orlové v letech 2006 – 2010 v %

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Největší podíl na příjmech mají daňové příjmy, kdy tvoří 47 až 53 % v letech 2006 – 2010 celkových příjmů. Dále následují přijaté transfery, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy. Na výdajové straně rozpočtu ve všech sledovaných letech mají převahu běžné výdaje nad kapitálovými. Jejich poměr se pohybuje mezi 75 % a 89 %. Na rok 2011 plánuje město Orlová mít běžné i kapitálové výdaje vyrovnané. Důvodem je finančně velmi náročná akce – odkanalizování okrajových částí Orlové, kdy má její realizace představovat výdaj ve výši 317 mil. Kč.

3.2.1 Salda rozpočtu a financování

V zkoumaných letech hospodaření města Orlová bylo pouze jednou v kladných hodnotách. Hodnoty provozního salda se nacházejí v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5: Vývoj celkového salda rozpočtu města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy celkem	624 893	612 673	710 953	591 283	598 186
Výdaje celkem	656 070	632 736	719 775	669 817	594 436
Saldo rozpočtu	-31 177	-20 063	-8 822	-78 534	3 750

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Zejména v roce 2009 nabývá tento schodek vysokých hodnot. Existuje pro to jedno vysvětlení. Důvodem pro schodek rozpočtu je celosvětová ekonomická krize a přímý dopad tohoto vnějšího vlivu se projevil negativním vývojem daňových výnosů²⁶. Výpadek u položky daňových příjmů v roce 2009 byl 34 mil. Kč. Následující rok se podařil přebytkový rozpočet jen za cenu velkých omezení výdajů (kapitálových i běžných) v rozpočtu, když se podařilo přeměnit plánovaný schodek 56 mil. Kč na přebytek skoro 4 mil. Kč.

Tabulka č. 6: Vývoj provozního salda²⁷ města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Běžné příjmy	580 774	581 929	591 323	539 164	552 606
Běžné výdaje	575 109	563 691	542 475	550 316	521 556
Provozní saldo	5 665	18 238	48 848	-11 152	31 050

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

²⁶ finančně nejvýznamnější zdrojová oblast municipalit vázaná na státní rozpočet.

²⁷ rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji.

Z tabulky č. 6 lze vypočítat, že saldo běžného rozpočtu dosahuje v letech 2006 – 2010 přebytku (cca mezi 6 mil. Kč a 49 mil. Kč). Pouze rok 2009 je deficitní a běžné saldo dosahuje hodnoty přes 11 mil. Kč. Přebytky jsou použity na financování kapitálového deficitu, tzn. k financování dlouhodobých investičních záměrů. Salda kapitálového deficitu a jeho vývoj je popsán v tabulce č. 7. Saldo je ve sledovaném období deficitní a velikost deficitu se odvíjí od velikosti investičních akcí v daném roce.

Tabulka č. 7: Vývoj kapitálového salda města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Kapitálové příjmy	44 119	30 744	119 630	52 119	45 4580
Kapitálové výdaje	80 961	69 045	177 300	119 501	54 823
Kapitálové saldo	-36 842	-38 301	-57 670	-67 382	-27 290

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

V následující tabulce (tabulka č. 8) se můžeme podrobněji podívat na způsob financování deficitu městského rozpočtu a investičních akcí. Hlavními zdroji financování deficitu rozpočtu jsou položky - Změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech (8115), Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity (8117) a Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky (8123).

Tabulka č. 8: Třída 8 – Financování 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
8115 - Změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech (+/-)	42 932	30 703	-43 780	68 050	-65 348
8117 - Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity - příjmy (+)	40 513	55 844	42 429	5 000	70 347
8118 - Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity - výdaje (-)	-42 647	-56 862	-13 702	0	0
8123 - Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky (+)	-8 820	0	33 497	26 082	11 386
8124 - Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků (-)	0	-9 622	-9 622	-20 599	-20 135
8214 - Uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků (-)	-802	0	0	0	0
Financování celkem	31 177	20 063	8 822	78 534	-3 750

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

U položky 8115 se jedná o využití fondů města. Jmenovitě se jedná o fond rezerv a rozvoje, fond rozvoje bydlení, investiční fond a sociální fond. Položka 8117²⁸ zahrnuje především cizí nakoupené krátkodobé dluhopisy či akcie na tuzemském finančním trhu za účelem řízení likvidity, příp. další operace, jejichž smyslem je maximální zhodnocení dočasně volných peněžních prostředků a u položky 8123 se jedná o zapojení úvěrového rámce.

3.3 Příjmy města

Město Orlová používá druhové třídění rozpočtové skladby. Příjmy se tedy dělí na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. Všechny budou podrobně analyzovány v následujícím textu. Daňové příjmy vykazují nejmenší míru variability, tzn., že město může výši svých daňových příjmů ovlivnit jen velmi omezeně. Naopak u nedaňových a kapitálových příjmů je variabilita vyšší, město má větší možnost je ovlivnit. To platí i pro přijaté transfery, kde je velmi vysoká možnost ovlivnění běžných i kapitálových dotací plynoucích do města²⁹.

3.3.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří hlavní složku příjmů do rozpočtu města. Jejich podíl tvoří cca 50 % celkových příjmů. Jak lze vidět v následující tabulce, hlavní podíl na daňových příjmech mají vybrané daně³⁰ a podíl na celostátních výnosech některých sdílených daní³¹. Tento podíl je ve sledovaných letech okolo 90 % a jedná se o daně z příjmů FO, daně z příjmů PO, daň z přidané hodnoty a daně z majetku. Zbylých 10 % připadá na výběr poplatků. Největší příjem do městské kasy přicházejí z výběru daně z přidané hodnoty, zde se pohybují podíl na daňových příjmech od 35 % při částce 110 mil Kč v roce 2006 až po 40 % v roce 2010 při částce 120 mil. Kč (viz graf č. 2).

²⁸ Opatření MF č. j. 111/74 200/1997 ze dne 15. října 1997 o rozpočtové skladbě

²⁹ Fiskální pozice malých obcí, Milan Jílek

³⁰ - 30 procent z výnosu na daň z příjmů těch fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti,

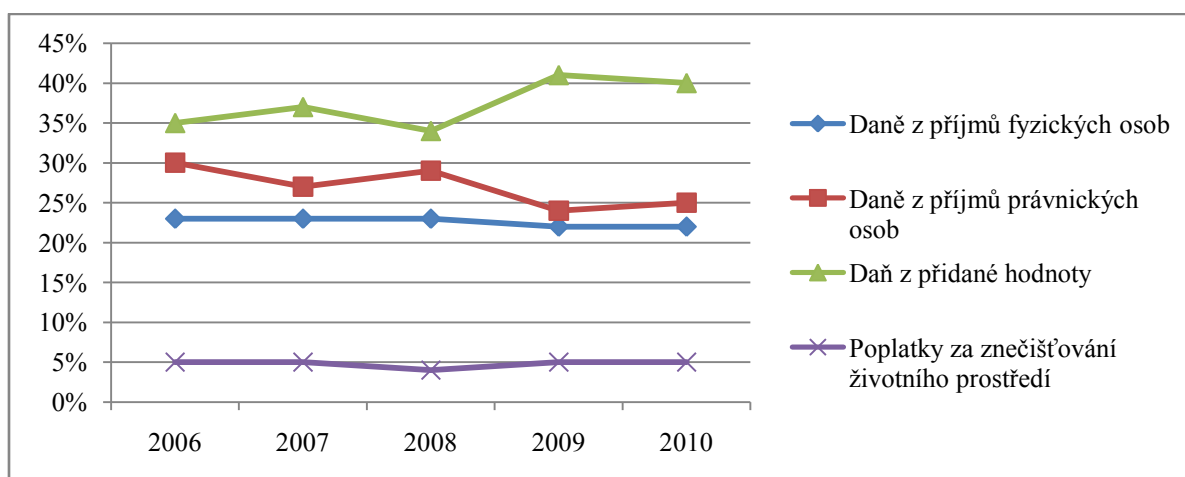
- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je obec,

- výnos daně z nemovitostí, příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází.

³¹ - podíl na 20,59 procenta z celostátního výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmů právnických osob,

- podíl na 1,5 procenta z celostátního výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů.

Graf č. 2: Nejvýznamnější daňové příjmy města Orlová 2006 - 2010 v %

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Příjem z daně z příjmů FO a PO se mezi lety 2006 a 2008 pohybovala přibližně na stejné hranici, ale v roce 2009 je výnos z této daně ovlivněn probíhající celosvětovou krizí. Přímý dopad tohoto vnějšího vlivu se projevil ve výpadku pro pokladnu města ve výši 34 mil. Kč. Rok 2010 je výběr daně na stejné hodnotě jako předcházející rok, ale v roce 2011 je už očekáván růst o cca 2 %. Jedná se však pouze o předpoklad, jehož naplnění je odvislé od celkové ekonomické situace v ČR a plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 9: Přehled daňových příjmů města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Daně z příjmů fyzických osob	71 443	74 803	77 846	67 371	65 760
Daně z příjmů právnických osob	93 043	88 963	97 939	71 041	73 694
Daň z přidané hodnoty	110 405	119 012	114 397	122 851	119 914
Správní a soudní poplatky	10 335	11 147	11 000	8 528	7 813
Poplatky za znečišťování životního prostředí	15 016	14 849	14 703	15 182	14 363
Ostatní daně a poplatky z vybraných činností a služeb	6 948	7 115	8 200	7 053	6 723
Ostatní odvody z vybraných činností	2 304	3 368	3 881	3 851	2 148
Daně z majetku	5 896	5 617	5 655	5 130	8 164
Daňové příjmy celkem	315 389	324 875	333 620	301 007	298 579

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Hlavní oblasti příjmů z poplatku jsou poplatky za znečišťování životního prostředí, správní a soudní poplatky a ostatní poplatky z vybraných činností a služeb (např. odvod výtěžku z provozování loterií, příjmy z řidičských zkoušek a zkoušek odborné způsobilosti). Příjem z poplatků je konstantní, ve zkoumaných letech se nevyskytují velké výkyvy.

Poplatky, které pravidelně vybírá město Orlová:

- místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu,
- místní poplatek ze vstupného na veřejnou hudební produkci,
- místní poplatek za užívání veřejného prostranství:
 - za umístění a provoz lunaparků, cirkusů a jiných podobných atrakcí,
 - za užívání veřejného prostranství pro kulturní a sportovní akce,
- místní poplatek ze psů,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené Ministerstvem financí podle jiného právního předpisu.

3.3.2 Nedaňové příjmy

Podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech se pohybuje v rozmezí 11 až 15 %. To ho řadí až na třetí místo v pořadí podle velikosti přispívání do městského rozpočtu. V tabulce č. 10 jsou vypsány všechny druhy nedaňových příjmů vybrané municipality. Nejdůležitější složkou těchto příjmů jsou – příjmy z pronájmu majetku. Ve všech sledovaných letech měli největší podíl na nedaňových příjmech (viz graf č. 3 – 26,1 % v roce 2008 až 36,9 % v roce 2010). Mezi další významné příjmy můžeme zařadit příjmy z úhrad vydobývaného prostoru a z vydobytého vyhrazeného nerostů (na území Orlové, lokalita Doubrava, důl ČSA probíhá těžba uhlí). Příjmy z této činnosti mají mírně klesající tendenci, protože dochází k útlumu těžby. Další významným příjmem je vlastní činnost. Zde řadíme příjmy z poskytování služeb a výrobků nebo z prodeje zboží.

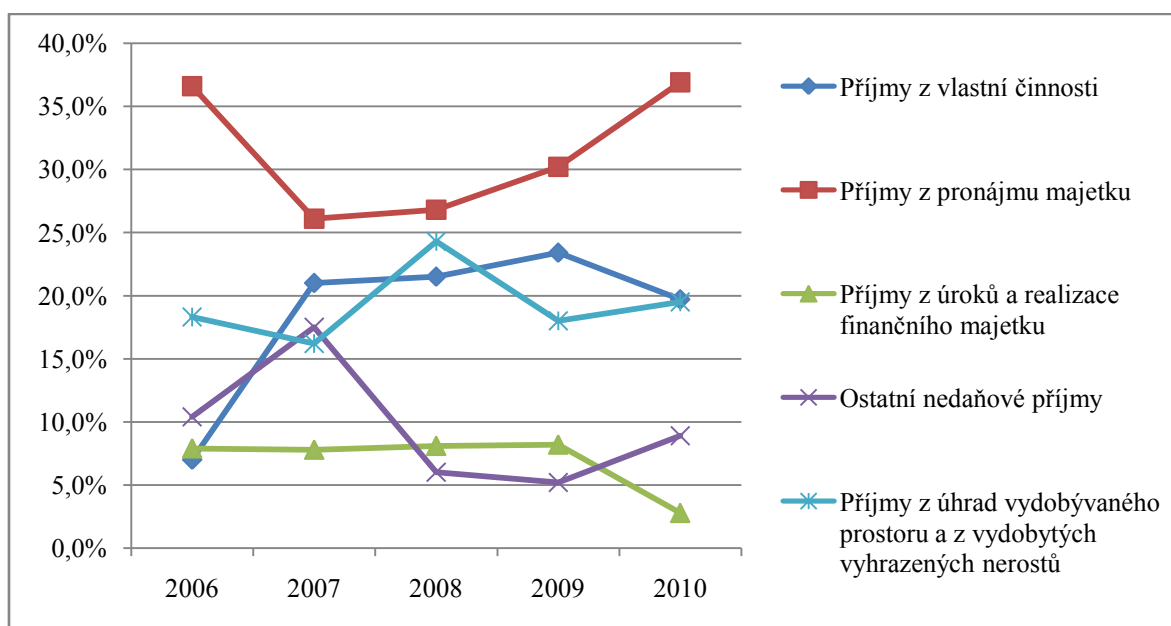
Tabulka č. 10: Přehled nedaňových příjmů města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z vlastní činnosti	6 052	15 353	16 697	16 205	14 115
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	119	0	0	0	0
Příjmy z pronájmu majetku	31 508	19 060	20 884	20 956	26 457
Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	6 845	5 724	6 337	5 649	2040
Přijaté sankční platby a vratky transferů	2 660	2 855	2 336	2 182	1 778
Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let	109	455	4 293	5 521	5946
Příjmy z prodeje neinvestičního majetku	209	5	2	0	7
Ostatní nedaňové příjmy	8 998	12 803	4 644	3 637	6 349
Příjmy z úhrad vydobývaného prostoru a z vydobytých vyhrazených nerostů	15 786	11 843	18 878	12 496	13 937
Splátky půjček od podnikatelských subjektů	11 606	2 342	1 607	1 085	0
Splátky půjček od obecně prospěšných a podobných organizací	0	23	23	24	25
Splátky půjček od zřízených a podobných organizací	0	70	0	500	212
Splátky půjček od obyvatelstva	2 232	2 475	2 091	1 040	768
Celkové nedaňové příjmy	86 124	73 008	77 792	69 295	71 634

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Poslední dva významnější příjmy jsou příjmy z úroků a realizace finančního majetku a ostatní nedaňové příjmy. Mezi ostatní nedaňové příjmy můžeme zařadit např. náhrady důlních škod. Společnost OKD, a.s. platí městu náhradu za poškozené místní komunikace, kabelové rozvody, sloupy a veřejné osvětlení.

Graf č. 3: Nejvýznamnější nedaňové příjmy města Orlová 2006 - 2010 v %

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

3.3.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku, patří sem i příspěvky investičního charakteru. Kapitálové příjmy jsou, v porovnání s celkovým objemem příjmů, v posledních letech zanedbatelné.

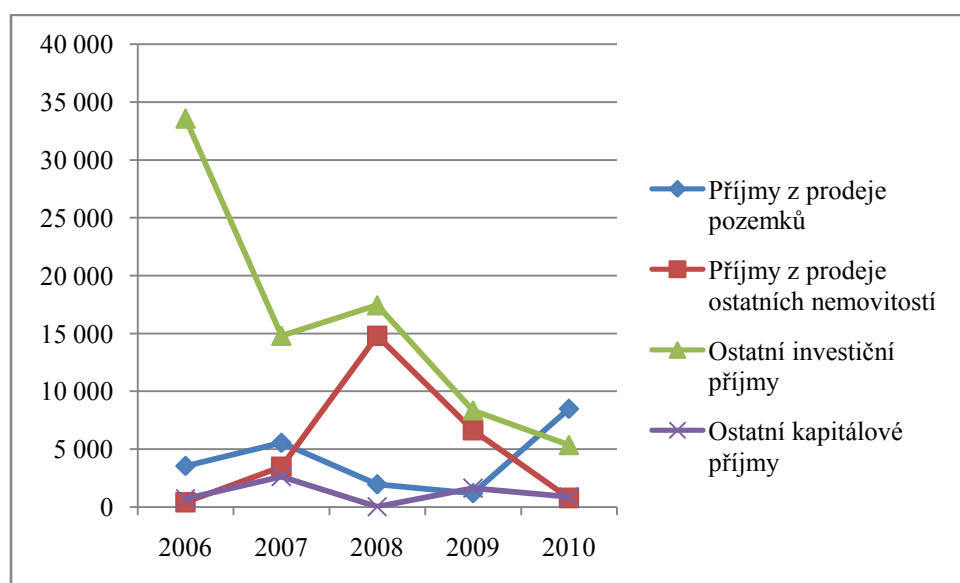
Tabulka č. 11: Přehled kapitálových příjmů města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z prodeje pozemků	3 543	5 542	1 953	1 183	136
Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí	417	3 479	14 790	6 637	378
Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku	14	378	19	91	0
Ostatní příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	0	237	0	237	237
Přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku	0	2 000	0	1 296	0
Příspěvky na pořízení dlouhod. majetku	58	0	0	0	0
Ostatní investiční příjmy	33 580	14 806	17 442	8 355	0
Příjmy z prodeje majetkových podílů	632	0	0	0	0
Celkové kapitálové příjmy	38 244	26 442	34 204	17 799	15 488

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Nejvýznamnější položkou kapitálových příjmů jsou ostatní investiční příjmy (viz graf č. 4). Pod nimi si můžeme představit prodej práv a povinností k bytům. Za nimi následují příjmy z prodeje pozemku a z prodeje ostatních nemovitostí (prodej bytů do osobního vlastnictví a ostatních nemovitostí). V roce 2011 je plánová prodej pozemků v hodnotě cca 50 mil. Kč. Hlavním důvodem je potřeba financí na rozsáhlou investiční akci - odkanalizování okrajových části města Orlová. V roce 2010 město nerealizovalo významnější prodej svého majetku.

Graf č. 4: Nejvýznamnější kapitálové příjmy města Orlová 2006 – 2010 v %

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

3.3.4 Přijaté transfery

Na celkových příjmech se podílejí přijaté transfery v letech 2006 až 2009 v rozmezí 30 % a 37 %. Přijaté transfery jsou po daňových příjmech druhým nejvýznamnějším zdrojem příjmů. Přijaté transfery můžeme rozdělit na investiční a neinvestiční.

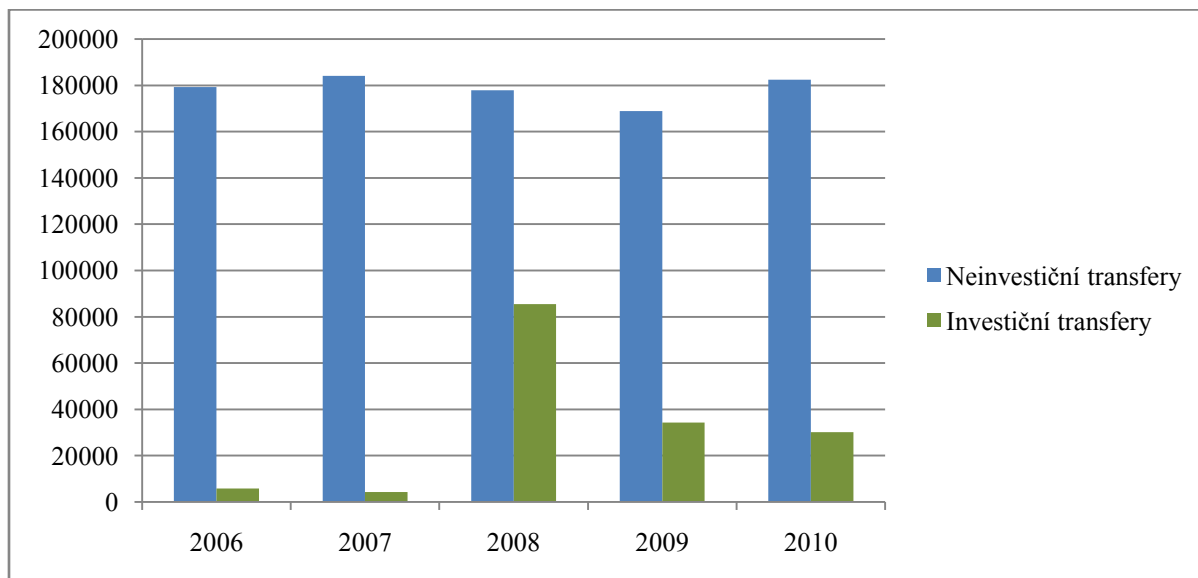
Tabulka č. 12: Rozdělení transferových příjmů města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Neinvestiční transfery	179 261	184 046	177 910	168 861	182 393
Investiční transfery	5 875	4 302	85 426	34 320	30 092
Transfery celkem	185 136	188 348	263 336	203 181	212 485

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

V tabulce č. 12 lze vidět, že větší část tvoří neinvestiční transfery. Podíl neinvestičních a investičních dotací je dán plánovanými investičními akcemi města a schopností získat prostředky na tyto akce dotace ze státních, územních nebo evropských rozpočtů. Ve všech sledovaných letech byly větší neinvestiční transfery (viz graf č. 5).

Graf č. 5: Neinvestiční a investiční transfery města Orlová 2006 – 2010 (tis. Kč)

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Tabulka č. 13 nám dává obraz o složení nejvýznamnějších přijatých transferech města. Největší podíl na těchto příjmech mají ostatní neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu. Mezi tyto dotace zařazujeme platby na výplatu dávek hmotné nouze a dávek pro zdravotně postižené, příspěvků na péči, poskytování sociálních služeb – pečovatelská služba a chráněné bydlení. Také město získalo dotaci z evropského rozpočtu na projekt financovaný OP LZZ – Terénní sociální práce v sociálně vyloučené romské lokalitě.

Tabulka č. 13: Nejvýznamnější transfery města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Neinvestiční dotace ze SR (základní)	171 934	38 819	39 278	39 803	39 391
Ostatní neinvestiční přijaté dotace ze SR	893	133 959	129 160	116 395	127 562
Investiční přijaté dotace	5 875	4 302	85 426	34 320	30 092
Ostatní přijaté dotace	6 434	11 268	11 472	12 663	15 440

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Další významný příjem jsou základní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu. Součástí této dotace je základní dotace na výkon státní správy a dotace na školství. Do roku 2006 chodily tyto základní dotace i ostatní neinvestiční dotace ze SR jako jeden transfer a až od roku 2007 chodí odděleně. Jak už bylo zmíněno výše, velikost investičních dotací se odvíjí od uskutečněných investičních akcí a schopností získat prostředky. Poslední položka v tabulce jsou ostatní přijaté dotace. K této položce můžeme přiřadit nepravidelné dotace, jako jsou například: dotace z MV na projekty v rámci prevence kriminality, dotace na kulturní akce, dotace na projekty zvyšování kvality vzdělávání na základních školách, dotace na projekt Veřejné informační služby knihoven aj.

3.4 Výdaje města

Město Orlová používá jako u příjmů druhové třídění rozpočtové skladby. Výdaje se dělí na běžné a kapitálové. Podle tabulky č. 14 mají převahu běžné výdaje nad kapitálové. Je to dáno tím, že výdaje na provoz města jsou několikrát větší než dosavadní investiční akce. V roce 2010 je na výdaje vydána nejmenší částka za sledované období.

Tabulka č. 14: Výdaje města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Běžné výdaje	575 109	563 691	542 475	550 316	521 566
Kapitálové výdaje	80 961	69 045	177 300	119 501	72 870
Výdaje celkem	656 070	632 736	719 775	669 817	594 436

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

V roce 2010 je na výdaje vydána nejmenší částka za sledované období. Důvodem byla nutnost omezit výdaje kvůli výraznému poklesu příjmů města. V roce 2011 se má poměr mezi běžnými a kapitálovými výdaji změnit. Důvodem je plánovaná investiční akce ve výši 317 mil. Kč.

3.4.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje jsou spojeny hlavně s provozem obce. Patří sem náklady na materiál, energie, služby, platy atd. Jejich podíl na celkových příjmech se v letech 2006 až 2010 pohybuje mezi 75 % a 88 %. Město Orlová rozděluje běžné a kapitálové výdaje podle organizačních jednotek, které výdaj vynaložilo. Počet jednotek se vyvíjí v čase. Za posledních pět let bylo několik organizačních jednotek zrušeno, spojeno nebo vytvořeno. Jak lze vidět v tabulce č. 15, nejvíce výdajů jde do odboru sociálního a zdravotního. Průměrné výdaje za sledované

roky byly na odbor sociální a zdravotní 129 mil. Kč. Tyto výdaje směřují především na sociální dávky.

Tabulka č. 15: Běžné výdaje města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Odbor správy bytů a budov	103 679	64 274	53 101	15 888	0
Odbor vnitřních věcí	0	0	3 010	1 602	1 042
Odbor školství, kultury a sportu	45 758	51 125	54 598	66 262	68 495
Odbor životního prostředí	3 812	3 204	2 441	2 674	2 587
Odbor výstavby	13	161	132	19	48
Odbor sociální a zdravotní	125 592	137 142	131 467	121 293	127 837
Finanční odbor	35 335	28 871	13 140	12 465	6 053
Městská policie	28 389	29 305	31 559	32 410	31 287
Odbor rozvoje a investic	8 195	9 728	7 914	15 176	414
Odbor správy úřadu / kancelář starosty a tajemníka	100 921	116 532	117 079	126 709	120 547
Odbor dopravy	14 086	14 528	17 011	17 561	17 881
Stř. volného času Kotva	682	586	545	0	0
Odbor majetkový a komunálních služeb	101 817	108 193	108 380	36 174	0
Právní odbor	0	42	838	173	167
Tiskové oddělení	0	0	1 260	3 053	3 805
Odbor správy majetku města	0	0	0	98 857	141 403
Běžné výdaje celkem	568 279	563 691	542 475	550 316	521 566

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Za ním následuje odbor správy úřadu (spojeno v roce 2008 s kanceláří starosty a tajemníka). Tyto výdaje zahrnují platy zaměstnancům úřadu, správa a provoz úřadu, odměny zastupitelům nebo např. výdaje za volby parlamentu a zastupitelstva. Průměrné výdaje jsou 116 mil. Kč. Mezi další odbory, které vydávají významné částky, můžeme zařadit následující odbory: odbor majetkových a komunálních služeb, odbor školství, kultury a sportu, odbor správy bytů a budov, odbor správy majetku města. Zvláště odbor správy majetku města (zřízeny v roce 2009) tvoří význačnou část celkových výdajů. Tento odbor má ve své kompetenci například sběr a svoz komunálního odpadu, péče o vzhled obce a veřejnou zeleň nebo správu sportovních zařízení v obci.

3.4.2 Kapitálové výdaje

Tyto výdaje slouží k pořízení nových investic. Jedná se především investice do místní infrastruktury, které mají zlepšit životní podmínky obyvatelů obce. Velikost kapitálových

výdajů se odvíjí od možností rozpočtu. Možné zdroje pro nové investice představují, dnes asi nejrozšířenější, dotace z evropských rozpočtů. Dále je možno získat prostředky ze státního nebo regionálních rozpočtů nebo prodejem vlastního majetku. Kapitálové výdaje, jsou stejně jako běžné výdaje, rozděleny podle organizačních jednotek. Jak lze vidět v tabulce č. 16, nejvíce kapitálových výdajů vydává odbor rozvoje a investic. Toto zjištění není překvapivé, neboť už název odboru vypovídá o jeho hlavní náplni.

Tabulka č. 16: Kapitálové výdaje města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Odbor správy bytů a budov	1 723	0	0	0	0
Odbor správy úřadu	3 111	1 075	200	1 745	0
Odbor školství, kultury a sportu	295	30	70	1 370	423
Odbor životního prostředí	0	543	129	0	0
Odbor výstavby	491	0	1 237	489	241
Odbor sociální a zdravotní	670	0	0	0	0
Finanční odbor	5 169	4 524	5 160	4 570	14 174
Městská policie	0	0	0	0	0
Odbor rozvoje a investic	69 237	59 326	168 161	108 603	57 671
Odbor správy	0	0	0	0	250
Odbor dopravy	99	50	729	0	0
Odbor majetkový a komunálních služeb	166	3 497	1 614	250	0
Tiskové oddělení	0	0	0	179	0
Odbor správy majetku města	0	0	0	2 295	111
Kapitálové výdaje celkem	80 961	69 045	177 300	119 501	72 870

Zdroje: závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

V roce 2006 bylo provedeno několik investičních akcí, celková suma byla skoro 81 mil. Kč. Nejvýznamnější akce tohoto roku byly stavební úpravy v objektech základních škol v Orlové, nové parkovací plochy nebo dokončení Orlího kaňonu (park s kamenným amfiteátre). V roce 2007 následuje mírný pokles kapitálových výdajů. Město Orlová vydalo na investiční akce celkem 69 mil. Kč. Tento rok je ovlivněn víceletým realizačním plněním, kdy převládá pokračování naplánovaných projektu před dokončením. V roce 2008 jsou kapitálové výdaje 177,3 mil. Kč. To jsou největší výdaje ve sledovaném období. Tento rok směřovaly kapitálové výdaje především do odvětví dopravy, školství a bydlení. V tomto roce je použit jako zdroj krytí i nový úvěrový rámec od České spořitelny ve výši 100 mil. Kč. Rok 2009 je druhý největší a kapitálové výdaje dosahují částky 119,5 mil. Kč. Kapitálové výdaje v roce 2010 měly podle upraveného rozpočtu dosáhnout 440 mil. Kč. Ale kvůli přesunutí hlavní investiční akce odkanalizování okrajových částí města na rok 2011, dosahují kapitálové výdaje pouze

73 mil. Kč. Nejvýznamnější investičními akcemi v roce 2010 jsou např. regenerace panelového sídliště na IV. etapě v hodnotě 14,58 mil. Kč, regenerace obytného domu v Orlové-Porubě za 9,4 mil. Kč nebo výstavba multifunkčního sálu DKMO v hodnotě skoro 9 mil. Kč.

4 APLIKACE UKAZATELŮ FINANČNÍHO ZDRAVÍ

Tato kapitola se bude zabývat aplikací vybraných ukazatelů na hospodaření města Orlová. Cílem bude zhodnocení těchto vybraných ukazatelů a pomocí rozumných ukazatelů s největší vypovídací hodnotou analyzovat finanční zdraví Orlové a doporučit další postup při správě financí města.

Podle Haláska³² existují tři základní metody k určení finančního zdraví obce. Jmenovitě to jsou metody finanční, bilančně majetková a metoda US RESEARCH. Každá metoda má své výhody a nevýhody. Proto je nutné tyto metody analyzovat a určit, které mohou být pro tuto práci přínosné.

4.1 Metody hodnocení finančního zdraví obce

Finanční metoda hodnocení bonity obce je založena na hodnocení nejvýznamnějších parametrů hospodaření obcí. Hlavním cílem a smyslem této metody je posouzení dlouhodobé stability, velikosti rozpočtu obce, efektivnosti a kvality hospodaření obce. Tato metoda však primárně není určena pro posouzení schopnosti obce garantovat dodržení svých dluhových závazků, ale plní širší funkci – využívá především princip srovnávání obcí s jinými obcemi. Toto srovnání je složitější zejména v případech, kdy je posuzování bonity spojeno s ukazateli, které nemají k dispozici vhodné údajové podklady pro všechny obce v ČR. Dalším problémem je určitá omezená časová platnost standardu (parametrů), které jsou použity. Vycházejí totiž ze skutečných údajů hospodaření obcí v roce 1999. To jsou důvody pro nepoužití této metody.

Další metoda US RESEARCH plní funkci finanční analýzy hospodaření obce. Jejím úkolem je zjednodušit a zpřehlednit určité množství vybraných dat. Oblasti, které můžeme díky této metodě hodnotit, jsou: příjmy, výdaje, čisté provozní výsledky, plnění rozpočtu, relativní růst, likviditu a zadluženost. V této práci bude metoda US RESEARCH hlavním zdrojem informací pro hodnocení finančního zdraví Orlové. Hlavním důvodem je pokrytí všech hlavních stránek hospodaření města a díky ní lze vyvodit nejucelenější závěry oproti ostatním metodám.

³² Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 54-102

Poslední metodou je bilančně majetková metoda. Tento postup vychází z ohodnocení tří stránek úrovně bonity obcí a finanční situace v obci. První stránkou, která je přímou součástí řízení obecních financí, je rozpočtové hospodaření obce, druhou stránkou je velikost mobilního majetku obce a posledním faktorem jsou místní politiky. Tyto tři faktory jsou charakterizovány vybranými číselnými i slovními kategoriemi. Tyto kategorie jsou následně podle určeného klíče ohodnoceny body³³. Nevýhodou této metody při použití bodového ohodnocení je v tom, že se jedná zčásti o subjektivní pohledy. Proto bilanční majetková metoda bude použita pouze doplňkově k ověření závěrů vycházejících z metody US RESEARCH.

4.2 Aplikace metody US RESEARCH

Jak už bylo zmíněno výše, metoda US RESEARCH používá 7 základních kategorií, které sledují finance a hospodaření obce. V této části kapitoly proběhne představení a charakteristika jednotlivých ukazatelů, za kterou bude následovat hodnocení finančního zdraví Orlové podle vybraného ukazatele. Ukazatele jsou vypočítány za roky 2006 až 2010. Při svých výpočtech se vychází z dat, která odpovídají konečným výsledkům hospodaření na konci roku.

4.2.1 Příjmy a ukazatele příjmů

Do oblasti příjmů zařadíme opakující se příjmy. To jsou příjmy, které zajišťují obci každoročně opakovaný příliv finančních prostředků do jejího rozpočtu. Jsou to hlavně podíly na výnosech z daní, výnosy z poplatků a periodické státní dotace. Můžeme zde zařadit: daňové příjmy, nedaňové příjmy (příjmy z vlastní činnosti, odvody přebytku organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu, příjem z finančního majetku) a neinvestiční dotace ze státního rozpočtu.

Ukazatele příjmů:

- opakující se příjmy / celkové příjmy,
- příjmy ze státních daní / opakující se příjmy,
- státní provozní dotace / opakující se příjmy,
- místní příjmy / opakující se příjmy,

³³ Halásek D., Pilný J., Tománek P., Určování bonity obcí, s. 54

- příjmy z prodeje majetku / celkové příjmy.

Problémem opakujících se příjmu je, jak velkou má obec kontrolu nad jejich budoucí úrovní. Obec je většinou závislá na velikosti dotací a velikosti podílu na sdílených daních. O velikosti dotací nebo o velikosti podílu na sdílených daních rozhoduje parlament. Proto existuje určité riziko, protože je obec závislá na rozhodnutí třetí osoby (parlament, ministerstvo). Naproti tomu je toto riziko minimalizováno, protože změna podílu na sdílených daních nebo velikosti dotací neprobíhá okamžitě a není častá. Proto mají obce čas na tyto případné změny reagovat.

Tabulka č. 17: Ukazatelé příjmů města Orlová 2006 – 2010

Ukazatelé příjmů	2006	2007	2008	2009	2010
<i>1. Opakující se příjmy / celkové příjmy</i>	85 %	66 %	59 %	65 %	64 %
<i>2. Příjmy ze stát. daní / opakující se příjmy</i>	59 %	80 %	80 %	78 %	78 %
<i>3. Státní dotace na provoz / opakující se příjmy</i>	32 %	10 %	9 %	10 %	10 %
<i>4. Místní příjmy / opakující se příjmy</i>	8 %	10 %	11 %	11 %	11 %
<i>5. Příjmy z prodeje majetku / celkové příjmy</i>	6 %	4 %	5 %	3 %	3 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Z výsledků v tabulce č. 17 je patrné, že opakující příjmy i příjmy ze státních daní se v jednotlivých letech pohybují okolo stejné hranice. U opakujících příjmu se jedná o hranici 65 % z celkových příjmů a u příjmů ze státních daní o hranici 80 % z opakujících se příjmů. Opakující se příjmy jsou důležité pro rozsah a úroveň poskytovaných služeb. Čím více opakujících se příjmů, tím má obec nad příjmy větší kontrolu.

Podíl státních dotací na provoz a místních příjmů se také pohybuje na stejné hranici za sledované období. Poslední ukazatel – příjmy z prodeje majetku můžeme interpretovat dvěma způsoby. Klesající hodnoty můžeme vyložit kladně i negativně. Pokud obec prodává obecní majetek (byty, stavby), může se připravit o růst nedaňových příjmů, např. v podobě příjmů z pronájmu. Na druhou stranu se může jednat o strategii, kdy je cílem zbavit se prodělkových bytů a ponechat si ve vlastnictví města pouze malý počet bytu pro potřebné. V tomto případě lze vidět krok Orlové spíše pozitivně, kdy neprodává zbytečně svůj majetek.

4.2.2 Výdaje a ukazatele výdajů

Výdaje dělíme podle rozpočtové skladby na provozní (běžné) a investiční (kapitálové). Toto rozdělení se používá i pro ukazatele. Posuzování výdajů, jejich výše a růstu je velmi složité. Výhodou oproti příjmům je, že zastupitelé obce mohou ovlivňovat jejich směřování (mimo účelových dotací).

Ukazatele výdajů:

- celkové výdaje / počet obyvatel,
- provozní výdaje / počet obyvatel,
- provozní výdaje / celkové výdaje,
- investiční výdaje / celkové výdaje,
- výdaje organizačních složek / provozní výdaje,
- příspěvky příspěvkovým organizacím / provozní výdaje,

Tyto ukazatele sledují relativní významnost provozních výdajů, jednak v přepočtu na jednoho obyvatele, oproti výdajům investičním a jednak k jejich jednotlivým složkám. Tyto ukazatele umožňují pochopit změny ve výši výdajů, např. vlivem působení organizačních složek nebo zvýšením objemu výdajů na investiční akce.

Obecným pravidlem je, že omezení investic je vždy jednodušší než omezení provozních výdajů. Také platí, že úspory u běžných výdajů mají větší trvanlivost, zatímco v oblasti investičních výdajů se zpravidla jedná jen o odklad na pozdější období. Proto je otázkou jak hodnotit snižování provozních nákladů. Z čistě ekonomické hlediska se jedná o jev pozitivní, ale z politického a sociálního hlediska se jedná o jev negativní.

Tabulka č. 18: Ukazatelé výdajů města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Ukazatele výdajů	2006	2007	2008	2009	2010
1. Celkové výdaje na obyvatele	19665	19108	21858	20297	18185
2. Provozní výdaje na obyvatele	17238	17023	16474	16676	15955
3. Provozní výdaje / celkové výdaje	88 %	89 %	75 %	82 %	88 %
4. Investiční výdaje / celkové výdaje	12 %	11 %	25 %	18 %	12 %
5. Výdaje RO / provozní výdaje	95 %	95 %	95 %	94 %	92 %
6. Příspěvky PO / provozní výdaje	5 %	5 %	5 %	6 %	8 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Tabulka č. 18 nám dává pohled na výdajovou stránku města. První dva ukazatele nám ukazují, jaké jsou celkové a provozní výdaje na jednoho obyvatele. V roce 2010 jsou celkové výdaje na jednoho obyvatele 18 185 Kč a provozní výdaje na jednoho obyvatele 15 955 Kč. Oproti předchozím létům je zde vidět mírný pokles, ten byl způsobem nutností omezit výdaje z důvodu propadu příjmů. Tento pokles může vést ke snižování kvality poskytovaných služeb. Podíly provozních a investičních výdajů se odvíjí od probíhajících investičních akcí v daném roce. Rostoucí příspěvky příspěvkovým organizacím hovoří o velkém zájmu města o chod svých příspěvkových organizací.

4.2.3 Ukazatele čistých provozních výsledků

Čistý provozní výsledek je dán rozdílem mezi provozními příjmy a provozními (investičními) výdaji. Jsou-li příjmy vyšší než výdaje, vzniká provozní přebytek. Ten je vedoucím ukazatelem při stanovení maximální možné částky, kterou si může obec vypůjčit. Obec, která zaznamená provozní deficit, nedisponuje žádnými volnými opakujícími se příjmy pro financování dodatečných výdajů nebo dluhové služby.

Tento ukazatel patří k nejzákladnějším ukazatelům. Ukazatel čistých provozních výsledků vypovídá o rozsahu, o který obec překračuje výdaje a nezískává na příjmech.

Ukazatele čistých výsledků:

- celkové výdaje / celkové příjmy,
- provozní výdaje / provozní příjmy,
- provozní přebytek / příjmy ze státních daní,
- provozní přebytek / provozní dotace.

Tyto ukazatele pomáhají rozpoznávat trendy v čistých provozních výsledcích a do jaké míry jsou výsledky závislé na různých zdrojích opakujících se příjmů. Pro výpočet ukazatelů je potřeba znát také celkové a provozní saldo. Tyto salda jsou zobrazeny v tabulce č. 19.

Tabulka č. 19: Čisté výsledky města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Čisté výsledky	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Celkové saldo</i>	-31 177	-20 063	-8 822	-78 534	3 750
<i>Provozní saldo</i>	5 665	18 238	48 848	-11 152	31 050

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Jak lze vidět v předcházející tabulce, tak město Orlová hospodaří v letech 2006 až 2009 deficitně, pouze rok 2010 dosahuje kladného celkového salda. Provozní saldo je naproti tomu přebytkové ve všech sledovaných letech, kromě roku 2009 kdy dosahuje –11 mil. Kč.

Tabulka č. 20: Ukazatele čistých výsledků města Orlová 2006 – 2010

Ukazatele čistých výsledků	2006	2007	2008	2009	2010
<i>1. Celkové výdaje / celkové příjmy</i>	104,99 %	103,27 %	101,24 %	113,28 %	99,37 %
<i>2. Provozní výdaje / provozní příjmy</i>	99,02 %	96,87 %	91,74 %	102,07 %	94,38 %
<i>3. Provozní přebytek / příjmy ze st. daní</i>	1,80 %	5,61 %	14,64 %	-3,70 %	10,40 %
<i>4. Provozní přebytek / dotace na provoz</i>	3,29 %	46,98 %	124,36 %	-28,02 %	78,83 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

První dva ukazatele v tabulce č. 20 vyjadřují poměr výdajů k příjmům. Hodnota ukazatele přesahující 100 % znamená, že výdaje jsou vyšší o hodnoty přesahující číslo 100. Čím vyšší procento, tím je schodek hospodaření větší. Zbylé dva ukazatele nám říkají, z čeho provozní přebytek vznikl. Výsledné hodnoty nám potvrzují, že provozní přebytek vznikl v letech 2006 – 2008 a v roce 2010.

4.2.4 Ukazatele plnění rozpočtu

Ukazatele plnění rozpočtu vypovídají o schopnostech obce sestavit před začátkem nového hospodářského roku reálný rozpočet (tzn. správně odhadnout, jaké budou výdaje a jaké budou příjmy) a o schopnostech obce plnit naplánovaný rozpočet.

Ukazatele plnění rozpočtu:

- příjmy celkem skutečné / příjmy celkem schváleného rozpočtu,
- provozní příjmy / provozní příjmy původního rozpočtu,
- výdaje celkem skutečné / výdaje celkem původního rozpočtu,
- provozní výdaje skutečné / provozní výdaje původního rozpočtu,
- investiční výdaje skutečné / investiční výdaje původního rozpočtu.

Pokud hodnoty u příjmů přesahují hodnotu 100 %, je to pro hodnocení rozpočtu příznivá zpráva. Znamená to, že skutečné příjmy byly vyšší než rozpočtované. Naopak pokud nedosahují hodnoty 100 %, znamená to, že příjmy byly nadhodnoceny a nepodařilo se je splnit. U výdajů jsou hodnoty nad 100 % nepříznivé, a to z důvodů že došlo k překročení výdajů oproti rozpočtu.

Tabulka č. 21: Ukazatelé plnění rozpočtu města Orlová 2006 – 2010

Ukazatele plnění rozpočtu	2006	2007	2008	2009	2010
Skutečné příjmy / příjmy schváleného rozpočtu	118 %	120 %	147 %	140 %	154 %
Skutečné příjmy / příjmy upraveného rozpočtu	115 %	98 %	107 %	97 %	69 %
Skutečné provozní příjmy / provozní příjmy schváleného rozpočtu	110 %	114 %	146 %	128 %	142 %
Skutečné provozní příjmy / provozní příjmy upraveného rozpočtu	107 %	107 %	106 %	96 %	93 %
Skutečné výdaje / výdaje schváleného rozpočtu	112 %	106 %	139 %	122 %	134 %
Skutečné výdaje / výdaje upraveného rozpočtu	95 %	82 %	86 %	90 %	59 %
Skutečné provozní výdaje / provozní výdaje schváleného rozpočtu	115 %	111 %	138 %	135 %	134 %
Skutečné provozní výdaje / provozní výdaje upraveného rozpočtu	99 %	97 %	96 %	94 %	96 %
Skutečné investiční výdaje / investiční výdaje schváleného rozpočtu	93 %	77 %	141 %	85 %	133 %
Skutečné investiční výdaje / investiční výdaje upraveného rozpočtu	77 %	36 %	66 %	76 %	16 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Při pohledu na ukazatele plnění rozpočtu v tabulce č. 21 je vidět, že při schvalování rozpočtů (celkové i provozní) město své příjmy podhodnocuje. Nejvíce v roce 2010 o 54 % u celkových příjmů a v roce 2008 o 46 % u provozních příjmů. Při srovnání skutečných a upravených příjmů, už se hodnoty blíží 100 % (tzn. správný odhad). Pouze v roce 2010 je odhad pouze 69 % skutečných příjmů a to z důvodu přesunutí plánovaných příjmů (prodej pozemků, dotace a úvěr) na další rok. Hodnoty u výdajů v posledních třech sledovaných letech v porovnání skutečných a schválených rozpočtů přesahují výrazně 100 % hranici. To vypovídá o špatném odhadu skutečných výdajů.

4.2.5 Ukazatele relativního růstu

Tyto ukazatele sledují vztahy mezi změnou příjmů a změnou výdajů v průběhu delšího časového období. Všeobecně platí, že rychle rostoucí výdaje vedou k deficitu, hlavně pokud se sníží růst příjmů. Oproti tomu rychlejší růst příjmů vytváří budoucí přebytky.

Ukazatele relativního růstu:

- roční změna opakujících se příjmů / roční změna celkových příjmů,

- roční změna provozních výdajů / roční změna opakujících se příjmů,

Tabulka č. 22: Ukazatele relativního růstu města Orlová 2006 – 2010

Ukazatele relativního růstu	2006	2007	2008	2009
<i>Změna opakujících se příjmů / změna celkových příjmů</i>	129 %	112 %	90 %	102 %
<i>Změna provozních výdajů / změna opakujících se příjmů</i>	77 %	107 %	91 %	105 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Tyto ukazatele jsou nejvýraznější v roce 2006 (jde o podíly let 2006 a 2007). Z těchto údajů vyplývá, že první dva sledované roky rostou opakující se příjmy rychleji než provozní výdaje. Ale od roku 2008 je tomu naopak, rychlejší růst mají provozní výdaje. Toto je nepříznivý výsledek vzhledem k tomu, že rychleji rostoucí výdaje vedou k deficitu.

4.2.6 Likvidita a ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity monitorují charakter a výši zdrojů, které obec může mít ihned k dispozici k plnění svých existujících závazků včetně dluhové služby. V praxi je možnost použití těchto ukazatelů omezená, protože velmi často nejsou příslušné příjmové a výdajové položky zaúčtovány včas.

Ukazatele likvidity:

- krátkodobé závazky / opakující se příjmy,
- krátkodobá aktiva / krátkodobá pasiva,
- celkový přebytek / opakující se příjmy.

Tabulka č. 23: Ukazatele likvidity města Orlová 2006 – 2010

Ukazatele likvidity	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Krátkodobé závazky / opakující se příjmy</i>	1,82 %	2,60 %	2,84 %	6,30 %	5,21 %*
<i>Krátkodobá aktiva / krátkodobá pasiva</i>	1201 %	1235 %	778 %	350 %	446 %*
<i>Celkový přebytek / opakující se příjmy</i>	-5,86 %	-4,97 %	-2,12 %	-20,47 %	0,99 %

* V době vypracování diplomové práce nebyly k dispozici přesná data, ale pouze odhad.

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Z uvedených procentuálních hodnot je patrný výrazný přebytek krátkodobých aktiv nad pasivy a lze vidět rostoucí tendenci krátkodobých závazků vůči opakujícím se příjmům. Pokud poslední ukazatel dosahuje záporných hodnot, znamená to, že celkové saldo bylo záporné a ukazuje nám, kolik opakujících se příjmů je potřeba na jeho pokrytí. Jako pozitivum lze zvýraznit rok 2010, kdy je poprvé toto číslo kladné – celkové saldo bylo přebytkové. Opak je rok 2009, kdy na celkové saldo byla potřeba jedna pětina opakujících se příjmů.

4.2.7 Ukazatele nesplaceného dluhu a dluhové služby

Ukazatele nesplaceného dluhu vypovídají o velikosti dlouhodobých závazků v poměru k hodnotě aktiv ve vlastnictví obce v poměru k počtu obyvatel. Analýza dluhové služby se zabývá podílem opakujících se příjmů potřebných k úhradě ročních splátek úroků a umořování jistin. Čím nižší procento dluhové služby v poměru splátek úroků na opakujících se příjmech, tím lépe.

Ukazatele dluhové služby:

- dlouhodobý dluh / celková aktiva,
- dlouhodobý dluh / počet obyvatel,
- celková roční dluhová služba / opakující se příjmy,
- celková roční dluhová služba / provozní přebytek před odečtením dluhové služby,
- celková roční dluhová služba / peněžní prostředky a krátkodobá finanční aktiva.

Následující tabulka nám podává přehled o velikosti a struktuře nesplaceného dluhu.

Tabulka č. 24: Velikost a struktura nesplaceného dluhu 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Velikost a struktura nesplaceného dluhu	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Celkový nesplacený dluh</i>	50513,5	40891,88	64767,26	77 751	73302
<i>Dlouhodobý dluh</i>	50513,5	40891,88	64767,26	77 751	73302

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Hodnoty z předcházející tabulky nám pomohou vypočítat ukazatele nesplaceného dluhu. Ty nám pomohou zjistit, jak si stojí dlouhodobý dluh vůči celkovým aktivům a jaký je celkový dluh přepočtený na jednoho obyvatele.

Tabulka č. 25: Ukazatele nesplaceného dluhu města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Ukazatelé nesplaceného dluhu	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Dlouhodobý dluh / celková aktiva</i>	1,88 %	1,51 %	2,27 %	2,67 %	2,45 %
<i>Dlouhodobý dluh / počet obyvatel</i>	1 514	1 235	1 967	2 356	2242

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Z výpočtů v tabulce č. 24 a č. 25 je patrné, že výše nesplaceného dluhu v závislosti na celkových aktivech do roku 2009 rostla. V roce 2010 nastal mírný pokles. Tato situace je výsledkem přijímání dalších úvěrů.

Tabulka č. 26: Struktura roční dluhové služby města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Struktura roční dluhové služby	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Celková roční dluhová služba</i>	11 287	11 328	11 406	23 055	19 637
<i>Splátky jistiny</i>	9 622	9 622	9 622	20 599	15 835
<i>Splátky úroků</i>	1 665	1 706	1 784	2 456	3 802

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Celková roční dluhová služba se pohybovala až do roku 2008 na stejné hranici okolo 11,3 mil. Kč. V roce 2009 nastává velký skok na 23 mil. Kč a v roce 2010 mírný pokles na 19,6 mil. Kč. Je důležité si také všimnout vývoje velikosti splátek úroků. Když budeme brát hodnotu z roku 2006 za 100 %, tak v roce 2010 už dosahuje splátka úroků 228 % hodnoty z roku 2006.

Tabulka č. 27: Ukazatele roční dluhové služby města Orlová 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Ukazatele dluhové služby	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Celková roční dluhová služba / opakující se příjmy</i>	2,12 %	2,81 %	2,74 %	6,01 %	5,16 %
<i>Splátky úroku / opakující se příjmy</i>	0,31 %	0,42 %	0,43 %	0,64 %	1,00 %
<i>Celková roční dluhová služba / provozní přebytek před dluhovou službou</i>	199,23 %	62,11 %	23,35 %	-206,73 %	63,24 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

První dva ukazatele dluhové služby vyjadřují procentuální výši celkové roční dluhové služby. Za velmi kritickou bychom mohli považovat hodnotu, která by u prvního ukazatele přesahovala 10 %. Při této hodnotě by mohli nastat problémy při plnění závazku. Naopak hodnoty blíží se nule můžeme považovat za velmi příznivé. Totéž platí i pro druhý ukazatel, poměr splátek úroků na opakujících se příjmech. Hodnoty obou těchto ukazatelů až do roku 2009 stoupají. U prvního ukazatele se už město začalo přibližovat kritické hranici, naštěstí v roce 2010 už nenastal další růst. Hodnoty druhého ukazatele vypadají na první pohled příznivé, ale za negativní se dá považovat neustálé a rychlé stoupání. Každým rokem musí být vydáváno více příjmů na splácení dluhů, což není dobrý trend.

4.3 Aplikace bilančně majetkové metody

Tato metoda vychází z ohodnocení tří stránek úrovně bonity obcí a finanční situace v obci. První stránkou, která je přímou součástí řízení obecních financí, je rozpočtové hospodaření obce, druhou stránkou je velikost mobilního majetku obce a posledním faktorem jsou místní politiky. Tyto tři faktory jsou charakterizovány vybranými číselnými i slovními kategoriemi. Tyto kategorie jsou následně podle určeného klíče ohodnoceny body.

Ukazatel rozpočtového hospodaření

Tento ukazatel, který je označen HF-1, vychází z údajů o čistém provozním výsledku na obyvatele a z dluhové služby na obyvatele. Vzorec, podle kterého je vypočtena bodová hodnota rozpočtového hospodaření obce, je:

$$HF - 1 = \frac{H_{\text{čpv}} + H_{\text{ds}}}{2}$$

$H_{\text{čpv}}$ Bodové ohodnocení dluhové služby.

H_{ds} Bodové ohodnocení čistého provozního výsledků na hlavu.

Konstrukce tohoto ukazatele je odůvodněna takto³⁴: čistý provozní výsledek představuje pro obce zdroj financování dalšího případného úvěru a také úvěru již existujícího, proto je mezi jeho velikostí a bodovým ohodnocením přímý vztah. Stávající dluhová služba velikost tohoto finančního zdroje snižuje, její bodové ohodnocení probíhá na opačném principu. Průměr

³⁴ Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 84

bodů, které obec za tyto dvě číselné veličiny získá, je ohodnocena velikostí volných zdrojů na financování dluhové služby.

Při výpočtu ukazatelů bilančně majetkové metody budou použita data pro rok 2009. Data roku 2010 nejsou v době psaní této práce k dispozici. Čistý provozní výsledek za rok 2009 byl – 11 mil. Kč. Při přepočtu na obyvatele vychází čistý provozní výsledek –338 Kč, a protože nejmenší možná hodnota pro ohodnocení je 0, bude tento provozní výsledek ohodnocen, jako kdyby byl 0. Bodové ohodnocení je 0,1 (viz příloha č. 3). Dluhová služba v roce 2009 je 23 mil. Kč a na jednoho obyvatele vychází 699 Kč. Tato částka na obyvatele je bodově ohodnocena hodnotou 0,9 (viz příloha č. 4).

$$HF - 1 = \frac{0,1 + 0,9}{2}$$

Ukazatel rozpočtového hospodaření HF-1 má tedy hodnotu 0,5.

Ukazatel objemu majetku

Tento ukazatel odráží velikost mobilního majetku obce. Jeho hodnota je přepočtena na jednoho obyvatele a vyjádřena v tržních cenách pomocí polohových koeficientů. Konstrukce tohoto ukazatele je vytvořena s ohledem na financování úvěrů města. Čím větším majetkem obec oplývá, tím má větší schopnost dostát svým finančním závazkům. Mobilní majetek definujeme jako součet hodnoty budov, staveb a strojního zařízení, pozemků a investičního finančního majetku, který by mohl být v případě potřeby prodán či zastaven.

K určení bodové hodnoty mobilního majetku obce potřebujeme: určit velikost mobilního majetku, přepočet na jednoho obyvatele a vynásobení polohovým koeficientem. Polohový koeficient Kp zjistíme pomocí přílohy č. 39 k vyhlášce č. 3/2008 Sb.

Polohový koeficient stanovíme pomocí následujícího vzorce:

$$Kp = \frac{Kp4 + Kp5 + 3 * Kp7 + Kp9}{6}$$

$Kp4$ koeficient pro školu a kulturní stavby.

$Kp5$ koeficient pro zdravotnictví.

$Kp7$ koeficient pro bytové domy.

Kp9 koeficient pro inženýrské stavby.

Výpočet polohového koeficientu:

$$Kp = \frac{0,561 + 0,121 + 3 * 0,537 + 0,346}{6}$$

Hodnota polohového koeficientu je 0,43983. Počet obyvatel v roce 2009 je 33 000. Hodnota mobilního majetku je 1 718 521 tis. Kč.

Vzorec pro výpočet ukazatele HF-2 je:

$$HF - 2 = \frac{1\,718\,521\,000}{33\,000} * 0,43983$$

Podle tohoto vzorce vychází mobilní majetek v tržních cenách 22 905 Kč na jednoho obyvatele. Bodové ohodnocení této částky je 0,2 (viz příloha č. 5).

Ukazatel hodnotící místní podmínky obce

Ukazatel místních podmínek, který označujeme jako HF-3, se vypočítá jako součet bodu hodnotících pět jednotlivých faktor. Jedná se o tyto faktory:

Hvo velikost obce.

Hep ekonomický potenciál.

Hss správní struktura.

Hti technická infrastruktura.

Hsi sociální infrastruktura.

První tři faktory jsou ohodnoceny způsobem uvedeným v následujících tabulkách.

Tabulka č. 28: Ohodnocení počtu obyvatel obce

Faktor	Kategorie	Bodová hodnota
Hvo	Obec nad 25 000 obyvatel	0,16
	Obec nad 15 000 obyvatel	0,12
	Obec nad 5 000 obyvatel	0,8
	Obec nad 2 000 obyvatel	0,4
	Obec do 2 000 obyvatel	0

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 87

Orlová se svými 33 000 obyvateli pohybuje v první kategorii – Obec nad 25 000 obyvatel. Bodové ohodnocení této kategorie je 0,16.

Tabulka č. 29: Ohodnocení ekonomického potenciálu obce

Faktor	Kategorie	Bodová hodnota
Hep	Ekonomický potenciál národního významu	0,3
	Ekonomický potenciál regionálního významu	0,2
	Ekonomický potenciál místního významu	0,1
	Ekonomický potenciál agrárního významu	0

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 87

Ekonomický potenciál města Orlová jsem určil jako místního významu. V Orlově se nenachází podniky regionálního či národního významu. Bodové ohodnocení této kategorie je 0,1.

Tabulka č. 30: Určení bodů za správní strukturu

Faktor	Kategorie	Bodová hodnota
Hss	Hlavní město	0,40
	Krajské město	0,32
	Okresní město	0,24
	Místní vyšší středisko	0,16
	Místní nižší středisko	0,08

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 88

Určení bodové hodnoty za správní strukturu se odvíjí od toho, do jaké kategorie obec zařadíme. Orlovou lze považovat za místní vyšší středisko, do prvních tří kategorií město zařadit nemůžeme.

Tabulka č. 31: Určení bodů za technickou infrastrukturu obce

Faktor	Kategorie	Bodová hodnota
Hti	Úplná technická infrastruktura	0,40
	Chybí letiště	mínus 0,08
	Chybí železnice	mínus 0,08
	Chybí dálnice	mínus 0,08
	Chybí plynofikace	mínus 0,08

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 88

Hodnocení tohoto faktoru probíhá na základě odečítání bodů za chybějící prvky od základního čísla 0,40. Na území města se nenachází letiště ani dálnice. Železnice se sice v Orlové nachází, ale pouze nákladní železniční doprava (město Orlová je největší město v ČR bez osobní železniční dopravy), proto je odečteno dalších 0,08 bodů. Celkem je tedy od hodnoty 0,40 odečteno 0,24. Výsledná hodnota za technickou infrastrukturu obce je 0,16.

Poslední faktor sociální infrastruktura je součtem bodů za ekonomickou aktivitu obyvatel obce, obecní míru nezaměstnanosti, obecní pracovní míru neschopnosti a míru vybavenosti obce byty. Každý z těchto subfaktorů je oceněn body. Určení je zpravidla ponecháno na osobním uvážení analytika či jiných osob, které znají situaci v obci.

Hodnocení tohoto faktoru hodně závisí na subjektivním hodnocení situace v obci. Maximální hodnota, kterou můžeme tomuto faktoru udělit je 0,74 bodu. Orlová má vynikající vybavenost obecními byty, na druhou stranu je v obci vysoká nezaměstnanost (k 25. 1. 2010 to je 15%). Proto je tento faktor ohodnocen hodnotou 0,37 bodů.

Ukazatel místních podmínek HF-3 je součet všech pěti předešlých faktorů. Součet je 0,95 bodu.

Hodnota ratingu

Bilančně majetková metoda rozlišuje rating dlouhodobý (Rdl) a rating krátkodobý (Rkr)

$$Rkr = HF - 1 + HF - 2$$

$$Rdl = HF - 1 + HF - 2 + HF - 3$$

Hodnota krátkodobého ratingu je součet ukazatele rozpočtového hospodaření (0,50) a ukazatele objemu majetku (0,20). Výsledek tohoto součtu je 0,70. Dlouhodobý rating je součet všech tří ukazatelů. Hodnota dlouhodobého ratingu vychází 1,65 ($Rdl = 0,50 + 0,20 + 0,95$).

Slovní hodnocení je v následujících tabulkách.

Tabulka č. 32: Hodnocení krátkodobého ratingu

Počet bodů	Hodnocení	Označení
2,00 - 1,81	Mimořádně vysoká schopnost plnit své finanční závazky	AAA
1,80 - 1,61	Velmi dobrá schopnost plnit své finanční závazky	AA
1,60 - 1,41	Dobrá schopnost plnit fin. závazky s citlivostí k vnějším podmínkám	A
1,40 - 1,21	Stejně jako A, ale větší citlivost k vnějším podmínkám	BBB
1,20 - 1,01	Relativně ekonomicky stabilní, nejistá ekonomická budoucnost	BB
1,00 - 0,81	Závazky plní až při jejich prolongaci	B
0,80 - 0,61	Závazky plní pouze za příznivých ekonomických podmínek	CCC
0,60 - 0,41	Potíže s plněním finančních závazků, obec je neuvěřována	CC
0,60 - 0,21	Finanční závazky plní jen nepravidelně s perspektivou insolvence	C
0,20 - 0,00	Neschopnost plnit své finanční závazky	D

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 89

Tabulka č. 33: Hodnocení dlouhodobého ratingu

Počet bodů	Hodnocení	Označení
4,00 - 3,61	Výborný s nízkým stupněm rizika	AAA
3,60 - 3,21	Velmi dobrý s mírným rizikem v delším období	AA
3,20 - 2,81	Nadprůměrný s nízkou mírou investičního rizika	A
2,80 - 2,41	Průměrný s velkou citlivostí ke zhoršeným ekonomickým podmínkám	BBB
2,40 - 2,01	Krátkodobě nestabilní, dlouhodobě labilní	BB
2,00 - 1,61	Investičně málo efektivní s nejistou mírou rizika	B
1,60 - 1,21	Podprůměrný s rizikem neplnění finančních závazků	CCC
1,20 - 0,81	Velmi rizikový, investičně silně spekulativní	CC
0,80 - 0,41	Mimořádně rizikový, investičně silně spekulativní	C
0,40 - 0,00	Investičně nepřijatelný	D

Zdroje: Halásek D., Pilný J., Tománek P., *Určování bonity obcí*, s. 89

Podle předchozích tabulek můžeme městu udělit označení CCC za hodnocení krátkodobého ratingu. Označení CCC znamená, že obec je schopna plnit své závazky pouze za příznivých ekonomických poznámek. Toto není moc příznivé hodnocení. Nízké označení je způsobeno hlavně díky malému bodovému ohodnocení za čistý provozní výsledek a nízkému polohovému koeficientu.

Hodnocení dlouhodobého ratingu je B. Toto hodnocení znamená, že město je investičně málo efektivní s nejistou mírou rizika. Hodnocení B je průměrné a mělo by fungovat jako určitá výstraha pro sledovanou obec, že by se měla zamyslet nad svou úvěrovou politikou.

4.4 Zhodnocení vybraných ukazatelů a doporučení

Závěr kapitoly bude obsahovat zhodnocení současné finanční situace a případná doporučení do budoucna. Toto zhodnocení bude probíhat na základě vybraných rozumných ukazatelů metody US RESEARCH, které mají největší vypovídací hodnotu a umí nejlépe zjednodušit a zpřehlednit vybraná data. V oblasti příjmů byl vybrán první ukazatel – podíl opakujících se příjmů a celkových příjmů. Mezi ukazateli výdajů byl vybrán ukazatel – provozní výdaje na jednoho obyvatele. Důvod pro výběr tohoto ukazatele je, že může ukázat trend vývoje provozních výdajů, které nám dávají představu o velikosti výdajů vydaných na chod města a na služby pro obyvatele. Z ukazatelů čistých provozních výsledků je nejdůležitějším ukazatelem – podíl provozních výdajů a provozních příjmů. Z tohoto ukazatele lze vyvodit stav provozního salda. Mezi ukazateli plnění rozpočtu a relativního růstu nebyl vybrán žádný ukazatel. Ale je třeba zmínit, že město Orlová při schvalování rozpočtů své příjmy podhodnocuje a má také špatný odhad skutečných výdajů. Z údajů o relativním růstu vyplývá, že první dva roky rostou opakující se příjmy rychleji než provozní výdaje. Ale poté následuje změna a rychleji rostou provozní výdaje. Toto je nepříznivý stav, vzhledem k tomu že rostoucí výdaje vedou k deficitu. Poslední vybrané ukazatele je podíl krátkodobých aktiv a opakujících se příjmů a podíl celkové roční dluhové služby a opakujících se příjmů.

Tabulka č. 34: Vybrané ukazatele hodnocení finančního zdraví 2006 – 2010 (v tis. Kč)

Vybrané ukazatele	2006	2007	2008	2009	2010
<i>1. Opakující se příjmy / celkové příjmy</i>	85 %	66 %	59 %	65 %	64 %
<i>2. Provozní výdaje na obyvatele</i>	17238	17203	16474	16676	15955
<i>3. Provozní výdaje / provozní příjmy</i>	99,02 %	96,87 %	91,74 %	102,07 %	94,38 %
<i>4. Krátkodobé závazky / opakující se příjmy</i>	1,82 %	2,60 %	2,84%	6,30 %	5,21 %
<i>5. Celková roční dluhová služba / opakující se příjmy</i>	2,12 %	2,81 %	2,74%	6,01 %	5,16 %

Zdroje: ARISweb, závěrečné účty města 2006 – 2010, vlastní zpracování

Z tabulky č. 34 tabulky lze vyvodit určitý závěr. Opakující příjmy se drží na přibližně stejné úrovni a pohybují se okolo 65% celkových příjmů. Pokud by se tento podíl zvýšil, mělo by to pro město pozitivní přínos v tom, že by mohlo lépe plánovat své budoucí výdaje. Z poklesu provozních výdajů na jednoho obyvatele můžeme odvodit, že město dává méně prostředků na svůj chod a to může mít za následek pokles kvality života občanů. Pokud hodnota podílu provozních výdajů a provozních příjmů přesahuje hranici 100 %, znamená to, že obec má záporné provozní saldo. Tuto hranici ukazatel přesahuje pouze v roce 2009,

ale určitě by pro město bylo přínosnější, pokud by mělo větší rezervu v provozních příjmech a hodnota ukazatele se pohybovala pod 90 %. Trend rostoucích krátkodobých závazků je negativním jevem. V roce 2010 se podařilo tento trend zastavit. Podobné hodnoty a stejnou tendencí má i dluhová služba, která se skládá ze splátek úroků a jistin.

Při celkovém pohledu na finanční situaci města Orlové, můžeme konstatovat, že se pohybuje na hranici mezi špatným a dobrým finančním zdravím. Orlová byla nucena v roce 2010 provést řadu omezení na všech úsecích své správy. Podobná situace bude následovat i v roce 2011, kdy bude nucena omezit výdaje na všech úsecích, a proto zůstane plno požadavků nevyslyšených. Jako hlavní problémy bychom měli označit velikost provozního salda hospodaření a velikost povinně spláceného úvěrového rámce. Není dobrá situace, kdy musíme použít celý provozní přebytek na splácení jistin a úroků. Orlová bude muset v roce 2011 splácet tyto úvěry: úvěrový rámec ve výši 100 mil. Kč přijatý na pokrytí spoluúčasti města na financování dotačních akcí (do roku 2023, v roce 2011 splátka 10,3 mil. Kč + úroky), úvěr ve výši 89 mil. Kč na koupi komplexu Doubravan (do roku 2012, v roce 2011 splátka cca 10 mil. Kč + úroky) a poskytnutí investiční dotace na rekonstrukci krytého bazénu městské akciové společnosti SMO ve výši 41 mil. Kč (do roku 2015, v roce 2011 splátka 4,1 mil. Kč + úroky). Mimo tyto úvěry si město dále plánuje vzít úvěr na rekonstrukci objektu DKMO ve výši 8 mil Kč a úvěr ve výši 16,3 mil Kč na odkanalizování okrajových částí města.

Do budoucna se hodí doporučit větší kontrolu výdajů a co největší snahu o kladné provozní saldo hospodaření. Další doporučení se týká úvěrové politiky města. Orlová by se měla pokusit najít jiné zdroje financování svých investičních akcí než je úvěr. Pokud to není možné, mělo by se zastupitelstvo zamyslet, jestli nebude výhodnější investiční akci odsunout do dalších let.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo analyzovat hospodaření a nalezení vhodných ukazatelů pro hodnocení finančního zdraví vybrané obce. Součástí cíle byl popis těchto ukazatelů, jejich následná aplikace na vybranou obec a nalezení vhodných doporučení vedoucí ke zlepšení finančního zdraví vybrané obce. Vybranou obcí je město Orlová.

Hospodaření města Orlová bylo ve čtyřech z pěti sledovaných let deficitní. Pouze rok 2010 měl kladné saldo hospodaření ve výši 4 mil. Kč. Největší podíl na příjmech města mají daňové příjmy, které tvoří až 53 % celkových příjmů. Dále následují přijaté transfery, nedaňové příjmy a nejmenší podíl mají kapitálové příjmy. Na výdajové straně rozpočtu ve všech sledovaných letech mají převahu běžné výdaje nad kapitálovými. Podíl běžných výdajů se pohybuje mezi 75 % a 89%. Důležitým ukazatel pro další hodnocení je provozní saldo. Provozní saldo se dosahuje ve sledovaných letech přebytku, pouze rok 2009 je deficitní, kdy provozní deficit dosahuje hodnoty přes 11 mil. Kč. Přebytky provozního salda jsou použity na financování kapitálového deficitu, tzn. k financování dlouhodobých investičních záměrů.

Pro hodnocení finančního zdraví bylo na výběr ze tří možných metod. Jednalo se o metody US RESEARCH, bilančně majetková metoda a finanční metoda hodnocení bonity obcí. Po důkladném zvážení, byla jako nejvhodnější metoda vybrána US RESEARCH a metoda bilančně majetková jako doplňková. Aplikace ukazatelů finančního zdraví na město Orlová proběhla úspěšně. Pomocí těchto ukazatelů lze vyvodit závěr, že finanční zdraví Orlové se pohybuje na pomyslné hranici mezi špatným a dobrým. Nevhodné kroky mohou vést k rychlému zhoršení finančního zdraví a mohou ohrozit schopnost splácet své závazky nebo povedou k výraznému snížení výdajů na provoz města. Do budoucna se hodí doporučení, aby město více kontrolovalo své výdaje a mělo by mít co největší snahu o kladné provozní saldo hospodaření. Dále by mělo přehodnotit svou úvěrovou politiku. Orlová by se měla pokusit najít jiné zdroje financování svých investičních akcí, než jsou úvěry nebo investiční akci odsunout do dalších let, kdy bude v lepší ekonomické situaci. Cíl práce byl splněn.

Diplomová práce měla stanovou hypotézu: Ukazatel celkové roční dluhové služby nepřesahuje 10 %. Hypotéza byla potvrzena. Hodnota 10 % byla vybrána, protože přesáhnutí podílu celkové roční dluhové služby a opakujících se příjmů znamená, že město může mít problémy při plnění svých závazků. Hodnota tohoto ukazatele se ve sledovaných letech

pohybovala v rozmezí 2,12 % až po 6,01 %. Rostoucí trend tohoto ukazatele lze brát jako negativum.

V druhé kapitole diplomové práce je charakterizován pojem obec, seznámil se s hospodařením obcí a strukturou územních rozpočtů. Dále jsem nastínil situaci zadlužeností obcí v České republice.

Ve třetí kapitole je analyzováno hospodaření Orlové za roky 2006 až 2010 a podrobně rozebral příjmovou a výdajovou stránku města.

Čtvrtá kapitola je věnována aplikaci ukazatelů finančního zdraví. Nejdříve jsou zhodnoceny tři metody hodnocení finančního zdraví obce a vybral nejvhodnější metody pro aplikaci na vybranou obec. Jako nejvhodnější byla vybrána metoda US RESEARCH. Poté následovalo samotná aplikace ukazatelů a vyvození doporučení pro zlepšení finančního zdraví obce.

Seznam použité literatury

Monografie:

1. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
2. HALÁSEK, Dušan; PILNÝ, Jaroslav; TOMÁNEK, Petr. *Určování bonity obcí*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2002. 130 s. ISBN 80-248-0159-0.
3. HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAYTOVÁ, Alena. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
4. MELION, Miloslav. *Finance územních samospráv*. Hradec Králové: E.I.A., 2000. 213 s. ISBN 80-85490-79-X.
5. MUSGRAVE, Richard A.; MUSGRAVE, Peggy B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. 581 s. ISBN 80-85603-76-4.
6. PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
7. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4. aktualizované a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
8. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: GRADA Publishing, 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5

Internetové zdroje:

1. Česká daňová zpráva *Rozpočtové určení daní*. [online]. [cit. 2011-03-14]
Dostupné z WWW: <<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/283.html?year=0>>

2. ARISweb. *Prezentace údajů ÚSC*. [online]. [cit. 2011-03-14]
Dostupné z WWW: < <http://wwwinfo.mfcr.cz/aris/> >
3. Ministerstvo financí ČR. *Stránky ministerstva financí*. [online]. [cit. 2011-01-21]
Dostupné z WWW: < <http://www.mfcr.cz> >
4. Stránky města Orlová. *Stránky MěU Orlová*. [online]. [cit. 2011-04-15]
Dostupné z WWW: < <http://www.mesto-orlova.cz> >

Zákony, předpisy:

1. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
2. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
3. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní ve znění novely zák. č. 377/2007 Sb. platné od 1. 1. 2008
4. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
DKMO	Dům kultury města Orlové
DSO	Dobrovolný svazky obcí
FO	Fyzická osoba
MěU	Městský úřad
MF	Ministerstvo financí
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
p. b.	Procentní bod
PO	Právnícká osoba
PO	Příspěvková organizace
Pol.	Pololetí
RO	Rozpočtová organizace
Sb.	Sbírka
SIMU	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů
SR	Státní rozpočet
SZÚ	Státní závěrečný účet
ÚSC	Územní samosprávný celek

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....